Yarım Ay
No. 34
1 Temmuz 1936
5 kuruş

Mask Ruj

Mask Ruj: Allık, pudra ve parfömleri bütün dünya kadınlarının beğendikleri biricik tuvalet malzemesidir.

MASK RUJ ALLIKLARI

(Laque carmine de Racine)le yapılmış ve cildi hiç bozmadan hayat kabiliyetini temin eden; ve tesiri anî görülen lüks ve çok kıymetli bir şaheserdir.

MASK RUJ PUDRALARI

Cildde, hava tebeddüllerinden vukua gelecek arızaların sigortasıdır. Cildin tabiî güzelliğini muhafaza etmekle beraber, her türlü tesirattan bozulmuş olan cildleri de hayrete şayan bir surette tedavi ve hali aslisine iade eder.

MASK RUJ PARFÖMLERİ

Haftalarca sabit kalan ve dünya kadınlarının takdir ve seve seve kullandıkları birinci dercede bir lüks lâvantadır.

Muayyen bir zaman muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRAS

fiyat ile kabul ederiz.

Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala
Asmaaltında: Volto han
No: 9 İstanbul

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar, onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir. Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid harekatlarda bile kat'iyyen kaymaz

Fiyatı: 7 1/2 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. Roussel
Paris

İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No. lu.
Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No. lu tarifemizi isteyiniz.
Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

Genç şairlerimizden (B. Gocul) in

BİR NÂRA

adlı küçük bir şiir kitabı çıkmıştır. Okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Türkiye ve Avrupanın 38 memleketinde altın madalya ve 78 şeref madalyası kazanan **Necip bey** yağsız kremleri; ve gece yağlı kremleri memleketimizin en yüksek ailelerinin rağbetini kazanmıştır.

Necip bey kreminin sırrına kimse vakıf değildir. **Necip bey** kremleri cilde çok güzellik, yumuşaklık ve beyazlık vermek hassasını haiz olduğundan, herkes bu kremi kullanmakta devam etmektedir.

Her Eczahane ve Mağazada satılmaktadır. Deposu Eminönü 47 numarada

Necip Özgül.

İSTANBUL TELEFON DİREKTÖRLÜĞÜNDEN ŞİKAYETÇİYİZ

Sayin Nafia Vekili Bay Ali Çetinkaya!
Bu Şikâyetimizi Lûtfen Dinler misiniz?

Bundan bir müddet önce yüksek huzurunuza takdim eylediğimiz açık bir mektupla, matbaamızın işgal etmekte bulunduğu binanın, yeni yapılacak „Adliye Sarayı» için seçilen mıntakaya dahil olup olmadığını sormuştuk.

Bu ricamızla alâkadar olarak, derhal cevap vermek lûtfunda bulunduğunuz için, size derin teşekkürlerimizi arzederiz.

Müessesemizin bulunduğu binanın istimlâki tekarrür edince, matbaamızı Ebussuud caddesinde 1 - 3 numarada Doktor Halil Sezerin Karyola fabrikasının olduğu yere taşıttık. Matbaa ile beraber telefon abonmanımızı da naklettirmek isteyince, maruz kaldığımız bir muamele, bizi son derece müteessir etti. Kıymetli dakikalarınızdan bir kaçını bize bahşederek, bu şikâyetimizi lûtfen dinler misiniz ?..

1 — Yeni taşındığımız yerde Doktor Halil Sezere ait bir telefon makinesi vardı. Doktor, İstanbul Telefon Şirketi direktörlüğüne yazdığı bir mektup ile, bu makine üzerindeki bütün hukukunu bize devrettiğini bildirdi. Dört lira bir masrafla biz bu telefondan istifade edebiliyorduk. Direktörlük her nedense bu mektubu kabul etmedi ?

2 — Telefon makinesi, lüks bir eşya değil, medenî ve iktısadî ihtiyaçların en mühimlerinden biridir. Bu zaruret dolayısile, doktor Halil Sezerin abonman numarasından vazkeçerek, içinde halâ telefon hattı ve tesisatı bulunan bu yere, bizim abonmanımızın devrini talep ettik; bize :

«Telefon tesisatı ve hattı mevcut olduğu için yüz metre dahilindeki nakil ücretine tabi olacağımızı ve 19 lira ödeyeceğimizi» söylediler; kabul ettik. Bunun üzerine telefon şirketi memurları Doktora ait makineyi de gelip kaldırdılar.

3 — Parayı verip nakil muamelesini yaptırmak istediğimiz zaman, şöyle garip bir vaziyetle karşılaştık :

«Hesap yanlış olmuş, iki bina arasında 300 metrelik bir mesafe bulunduğu için **kırk küsur lira** vermemiz icap ediyormuş !...»

Son derece müteessir olarak Şirket direktörlüğüne mufassal bir mektup yazdık, telefonumuzun bir ân önce naklini rica ettik. Makine yerine bize, İngiliz Şirketine ait mukavelenin bir takım fasıl ve maddelerinden bahis bir cevap geldi !...

O gün bugün (iki aylık bir zaman) bizim telefonumuz, istimlâk muamelesi biter bitmez yıkılmak üzere kapılarını kapamış binanın karanlık bir odasında uyumakta.. biz de yeni binamızda halâ telefonsuz bekleyip durmaktayız !.. Ve kimbilir daha nekadar zaman bekliyeceğiz de !...

Odası içinde telefon hattı mevcut bulunan bir yere, bize ait makinenin getirilip konması için kırk lira verelim mi Bay Çetinkaya ?..

Dünyanın pek çok yerlerinde, halkı telefona abone ettirmek için bir santim bile tesisat, nakil vesaire gibi masraflar alınmazken.. muhabere ücretleri asgarî hadlere indirilirken; Babıâli yanındaki bir telefonu Ebussuud caddesinde -içinde telefon bulunan- diğer bir daireye nakil için kırk lira aranırsa, telefonun bizde halâ zarurî ihtiyaçlar arasında değil, lüks eşyalar içinde sayılmakta olduğuna hükmetmek icap etmez mi ?..

Telefonumuza, makul ve munsif bir nakil ücretile sahip olmak için, hiçbir imkân yok mudur sayın Nafia Bakanımız?

— Aleyhimizde çıkan yazılara karşı sükût mu edeceksin?..
— Ne münasebet!..

Baba — Çocuklar bu telâşınız ne ?
— Mühim bir işimiz var da, ona ait evrakı araştırıyoruz..

Baba — Anladım yavrularım, anladım.. Fazilet ve namusunuza tecavüz edenlerle düelloya hazırlanıyorsunuz... Yolunuz açık olsun.

İşe başlamadan, deniz kıyısında oturdular ve takip edecekleri hattıhareketi müzakere ettiler.

Önce Vilâyetde Matbuat memurluğuna baş vurdular.. "Bu iş bize ait değildir„ cevabını aldılar.

Matbuat cemiyetine gittiler, kimsecikler yoktu.. Gerisin geri döndüler...

Tanıdıkları bir avukata müracaat ettiler, bu züğürt müşterilerden birşey çıkmıyacağı için :
— Müddeiumumiliğe gideceksiniz!.. diyerek başından savdı.

Büyük bir ümitle Adliye dairesinin yolunu tuttular.

—Şifahî müracaat dinlenmez! istida ile müracaat etmelisiniz.

İstidayı yazdırıp Adliye sarayına koşdular. Kendilerine :
"Mevzubahs neşriyatta takibatı icabettiren bir nokta görülmemiştir„ cevabı verildi.

Akşam eve yorgun, bitkin ve çok meyus döndüler.

Evleri bir matemhaneye dönmüştü. Birgün eski bir aile dostları :
— Davanız başladı!.. Geç olsun güç olmasın! müjdesini getirdi.

YAZAN:
MAHMUD
YESARİ

BIRIBIRLERINI MUDAFAA..

Deniz kenarında, bir gazinonun, sık ağaçlı, küçücek, serin bahçesi...

Gazinonun camekânlı tarafından, kısa aralarla, hırıltılı bir gramofon sesi duyuluyor...

Denizde yüzenlerin; kayıklar, sandallar, bodlarla dolaşanların bağırmaları, çığlıkları, kahkahaları, bahçenin boşluklarında çınlamaktadır.

Bahçenin gölge alan, loş tarafındaki masalardan ikisinde, bir kadınla bir erkek ayrı ayrı oturuyorlar.

Kadın, otuz yaşlarında, genç, güzel ve alımlı... Dirseklerini masaya dayamış, ara sıra, denize bakarak, dalgın dalgın düşünüyor.

Erkek, kırka yakın... Yüzünden, halinden, giyinişinden, kazancı yerinde, hayatı sakin bir insana benziyor... Denizdeki çığlıklara, ağaç dallarında saklambaç oynayan kuşların cıvıltılarına kulağını kaptıran erkek, vakit vakit içini çekiyor...

Erkek, arasıra, kadına göz ucile bakar, konuşmak için, bahane aradığı bellidir.

Erkek — [Herşeye rağmen karar vermiş bir tavırla :] Ne güzel hava!.. Ne çok serin,ne çok sıcak! İnsan, ne terliyor, ne de üşüyor... [Elile deniz tarafını işaret ederek :] Gençlik, ne güzel eğleniyor, değil mi?

Kadın — Genclikte, gençliğin kıymeti bilinmiyor... [İçini çeker.]

Erkek — [Nezaketle:] Esef ediyor gibisiniz! Hayır! şikâyete hakkınız yok... Gençlik sizin için bir mazi olmaktan, daha çok uzak... Bir kadının, en çok güzel olduğu devre, yirmi yaş değildir.

— Kadın — [Biraz müstehzi:] Nezaketinize teşekkür ederim. Güzellik, belki dediğiniz gibidir. Fakat için tazeliği?.. İçten taşan neşe, inkâr edilebilir birşey mi?

Erkek — Bu, yalnız, kadınlar için mi?

Kadın — Bu bahsa, erkekleri karıştırmayınız, erkekler, kendilerini beğendirmek mecburiyetinde değillerdir.

Erkek — [Mahzun :] Öyle mi sanıyorsunuz?.. Yanılıyorsunuz... Geçkin bir erkek, güzel genç kızlara bakmaktan zevk almaz mı? Fakat beğenilmek ve sevilmek, hiç isabet etmeyen bir piyangodur. Eğer amorti düşerse, büyük bir talidir. Bir erkek, ihtiyarladığı zaman, ister istemez vaziyeti kabul ettiği için daha az sıkıntı çeker... Fakat kırkına yaklaşırken, insan, filesof olamıyor. Sevmek ve hatta sevebilmek isteğini, ihtiyacını duyuyor... Bu istekten, ne kadar zorlasa, kendini alamıyor,.. Aradaki farkı anlıyor musunuz?

Kadın — Çok iyi anlıyorum... Yalnız, bu ihtiyaç tatmin edilemiyor mu? O erkek, seven bir kalbe rastlıyamıyor mu? Buna, şaşdım doğrusu!

Erkek — Rastlıyamıyor... İhtimal ki seçişlerinde yanılıyor. Yalnız şu var ki o erkek, gençlere gönül bağlamak istiyor, halbuki gençler, kendileri gibi gençleri istiyorlar. Bu, para pul işi de değil... İki gönül bir olunca, samanlık seyran olur.

Kadın — [Eski halinden daha az neşesiz:] Sözleriniz hoşuma gidiyor. Yalnız sevgide daima yaş ve güzellik aranmaz. Unutmayınız ki, gönül kimi severse güzel, odur.

Erkek — Hakkınız var. Ama, benim yaşımdaki, daha doğrusu benim küfvüm olabilecek kadınlar, ekseriyetle evlidirler. Ben, evli kadınların macera peşinde dolaşmalarından tiksinirim. Onlar, bana emniyet vermezler. Kocasını aldatan bir kadın, beni de aldatabilir.

Kadın [Neşeli:] Mutlaka değil..

Erkek — Öyle sanıyorum ki aldatmak, yalan ve içkiye benzeyor; bir kere alışan, tadını alan, bir daha yakasını kurtaramıyor.

Kadın — [Gülerek] ne tuhaf mukayeseleriniz var.

Erkek — Ne güzel gülüyorsunuz!.. Gülüşünüz, o dadar genç, o kadar genç ki...

Kadın — Az tecrübe edildiği için genç kalabildi... Gülmek zevkini, çok az tatabildim.

[Gramofon sesi başlar].

Erkek — Çalgı, dans, hoşunuza gider mi ?

Kadın — Çalgıya, dansa göre...

Erkek — [Yerinden kalkarak, onun masasına yaklaşır, deniz tarafını göstererek :] Deniz, ne güzel!.. Bir sandal gezintisi, hiç fena olmıyacak!

Kadın — [Hafif bir gülümseyişle :] Burası fena mı? Serin, sessiz, tenha... Oturuyorduk...

Erkek — [Onun masasındaki iskemlelerden birine oturarak :] Müsaade eder misiniz?

Kadın — [Gülerek :] Rica ederim , buyurunuz... Gösterdiğiniz saygı ve nezakete, kaş çatıp surat asmak pek çirkin olur. Masadan masaya konuşmak, biraz gülünç... Eğer bir baloda, yahut bir ahbap evinde tanışmış olsaydık, yine ayni saygı ve nezaketle konuşacaktık. Sonra, bu zamanda, benim gibi otuzunu geçmiş bir kadının telaşlanması, yapmacık korkularla kıvranması da gülünç olur. Gezmeğe çıkmışdım, buradan geçerken bakdım, hem hoşuma gitti, biraz oturmak, dinlenmek istedim ve bir arkadaş kazandım.

Erkek — [Keyifli:] Beni ne kadar minnettar ettiğinizi bilemezsiniz... Güzel bir yaz günü, her taraf neşe içinde çalkalanırken, yalnız başına oturmak, ne hazin şey! Mademki beni bir arkadaş olarak kabul ettiniz, kendimi tanıtayım: Bahir Doğan, manifaturacı... Henüz bekârım; fakat bunu bir prensip olarak kabul ettiğimi sanmayın,.. İşlerle uğraşmaktan, evlenmeği düşünmeğe vakit bulamadım.

Kadın — Teşerrüf ettim bay Bahir Doğan... Ben de, kendimi tanıtayım : Neclâ Celil... İradımla geçiniyorum ve beş senedenberi dulum. Kocamdan, dava ile ayrıldım. Ve bu dava, beni çok yordu. [İçini çekerek:] Fakat, inanınız ki, yalnızlık da beni sıkıyor.

Erkek — Sizin gibi genç ve güzel bir kadının yalnızlıktan şikâyet edeceği akla, hayale gelebilir mi? Siz ki...

Kadın — [Sözünü keserek :] Beni, ne zannediyorsunuz?

Erkek — Pardon! yanlış anlamayınız... Tekrar evlenebilirsiniz, demek istemiştim!

Kadın — Tekrar evlenmek mi? Ciddi söylüyorum, hayır! Bir tecrübe kâfi! Kocam, kıskanç, hoyrat ve kendisinden başka kimseyi düşünmez, ve üstelik çapkın bir adamdı.

Erkek — Aşağı yukarı, birçok evlilerin hikâyesi... Siz de kıskandınız, kıskanmaktan ve aldatılmaktan yoruldunuz... Ve nihayet ayrıldınız. Bütün hüznünüz, yorgunluğunuz, neşesizliğiniz de bundan geliyor.

Kadın — Yanılıyorsunuz. Hüznüm, yorgunluğum, neşesizliğim, mazinin yükünden, hatıralardan değil; bugünkü yalnızlığımdan ileri geliyor. İnsan, sevdiği bir adamla da olsa, hep kavga, gürültü ile ömrü geçip de, birden- bire yalnız kalıverirse, bir tuhaf oluyor, sessizliğe de kolay alışılmıyor.

Erkek — Anlıyorum... Yalnızlığın çok güç olduğunu, kendimde denediğim için, gayet iyi biliyorum.

Kadın — Sizin şikâyete hakkınız yok... Yalnız bugünün değil, asırların ahlâkı, erkeğin, istediği gibi keyf sürmesine, istediği gibi yaşamasına müsaade ediyor. Fakat kadınlar öyle mi?

Erkek — Erkeğe müsaade ediliyor da ne oluyor? Zevkle, neşeyle geçirilmiş saatler, dakikalar, bütün bir hayatı doldurabilir mi? Kısa ve geçici rabıtalardan bahsedelim. Size, son maceramı anlatayım. Mağazama bir genç kız almıştım, kasaya oturttum... Hesapla, bilhassa parayla okadar alâkadar oluyordu ki, onunla başka şey konuşamıyordum. Hele tatil günleri, öyle sıkılıyor, öyle sıkılıyordum ki...

Kadın — Fakat sizin kasadarınız, çok kuru, maddî bir kızmış!.. Şunu göz önünde tutunuz ki, bugünün gençliği fazla maddîdir.

Erkek — Tamamile.. Anlayışınızdaki kuvvete, isabete hayran oluyorum.

Kadın — Yaşıma göre konuşmağa, düşünmeğe mecburum!

Erkek — Yaşınıza göre mi? Okadar genç görünüyorsunuz ki... Pardon öyle gençsiniz ki... Hayatın birçok cilvelerini görmüş, tecrübeli bir kadın gibi konuşmanız, beni şaşırtıyor. Siz, bir erkeği mesut edecek bir kadınsınız! [İçini çeker.]

Kadın — [Alaycı:] Sandal gezintisi teklif eden arkadaşım, pupa yelken enginlere açılıyor...

(Arkası 29 ncu sayfada)

TANGONUN ÖLÜMÜ

ÖN SÖZ

"Tangonun Ölümü„ hakikatın romanıdır. Belki de Romanı okuyacaklar, burada zengin hayal kaynaklarından fışkırmış kuvvetli mevzular bulamıyacakları için, inkisarı hayale düşeceklerdir. Zira ben, bu yazılarımdaki vakaları hafızamda.. hayalimde doğurup, büyüterek yazmadım. Bilâkis etrafımda, yanıbaşımda doğup büyüdüklerini görerek.. olanları sadece naklettim. Bu romanı yazmaktaki gaye, İstanbul ve Anadolunun muhtelif yerlerinde; muhtelif zamanlardaki hayat, ahlâk ve namus telâkkilerini göstermek.. yaşayış vaziyetlerini mukayese etmek; dün «zavallı mahluk!» diye ağlanan bir kimseye- görüşlerin, hislerin ve fikirlerin değişmesi ile- bugün o şahsa yine : «zavallı!» diye güldüklerini göstermeğe gayret etmektir. Şunu da söyliyeyim ki romandaki, şahısların birçoklarını ben, şahsen tanıdım. Bazılarını da tanıyanlar vasıtasile tanıdım, ve maceralarına vukuf kesbettim. Bu hususları size naklederken, mümkün mertebe hakikatten ayrılmadım. Romana bir şekil verebilmek için yaptığım bütün ilâvelerin de, hergün olabilecek, görebilecek şeyler olmalarına gayret ettim.

Fakat bütün bu çalışmalar ve özenmeler neticesin de aldığım semerenin.. yukarıda arzettiğim zengin gaye karşısında, çok kuru ve çok çıplak olduğunu gördüm. Bunları bilmekle beraber bazı dostlarımın teşviklerinden cesaret alarak bu yazılarımı neşrediyorum.

U. N. Y.

***

— Kendisinden aldığım cesaret ve hızla vücude getirebildiğim şu eseri, muhterem hocam Nurullah Ataca ithaf ediyorum —

BİRİNCİ KISIM

— Arabacı dur!

Pencerelerinden rengi uçmuş kırmızı kadifeli yeşil püsküllü perdeleri sarkan, üzerine yeni vernik çekilmiş faytonun lâstik tekerlekleri ağırlaştı.

Arabacı fesinin mavi püskülünü düzelterek, atların gemlerini çekti; ve araba durdu. Atlı tramvayları, yol üzerindeki istasyonda saatlerdenberi beklemekten usanmış iki yolcu, arabaya doğru yürüdüler.

Uzun boylu, sarışın, yeşil gözlü, vakur bakışlı, genç bir askerî doktor olan Ali Ülvi; yanı başında oturan arkadaşının kulağına eğilerek:

— Yıldıza mı? dedi.

Öbürü; iri kirpikli gözkapaklarını, tastik makamında yummak ile iktifa etti. Sıcak bir öğle idi. Yollarda uzanan raylar ve yer yer beyazlıklar göz alıyordu. Caddelerde, iki taraflı dükkânların kepenkleri yarı kapalı, yarı açık.. Beyaz tentelerin gölgeleri caddelere kadar düşmüş.. Cami avlularında, şadırvan diplerinde, sıvalı kollu birkaç Müslüman, namaza hazırlanmakta idi.

Etrafta derin bir sükût.. tabiatta büyük bir yorgunluk vardı.

Deniz, sahillere kadar kıpırdanamıyacak bir halde, dümdüz mavi bir ipek mendil gibi serilmiş.. Ağaçlar, hareketsiz yollara boyun eğmişler, akşama intizardalar.. Eğer bu sükûtu yırtan: kulakları önlerine düşmüş ihtiyar beygirlerin çektikleri tramvaylar.. ve bunların gürültüleriyle, ray üzerindeki pisliklerden gıdalanan kumruların kaçarken yaptıkları kanat çarpmaları da olmasa; bu gün İstanbul halkı uykudadır dene bilirdi.

Araba Tophaneye yaklaşıyordu.

İçerisinde, yeni üniforma kuşanmış genç doktoru gören askerler, yüksek sesle askerî selâmı ifa ediyorlardı:

— Sola bak! selâm!

. . . .

Ülvi, bu caddelerin - bu gün giydiği üniformaya hasret çekerek-arnavutkaldırımlarını, yaya olarak ne kadar çok tepmişti. Buralardan her geçişinde, bu

gün kendisine verilen selâmın, diğer zabitlere ifa olunduğunu duyar; mektep kalpağının başında.. soluk renkli elbisesinin üzerinde ağırlaştığını; yakasındaki rakamların artık fazla geldiklerini hissederdi.

Fakat bu gün... Kendisini çok başka hissediyordu. Göz alıcı bir renkle parıldayan kırmızı kadifeler.. yaldızlı üniformalar; ve bu üniformaya merbut, yürüdükce ses çıkaran parlak kılıncı ile, bayram sabahlarındaki çocukluk hislerinin geri eldiğini zannediyordu.

Bu tahayyüllerinden.. geçmişin hatıralarından; araba Yıldız sarayının kapısında durunca ayrıldı.

Seyfi:

— Haydi Ülvi.. Geldik! diyordu.

. . . .

İki arkadaş arabadan indiler. Ve sarayın renkrenk çiçeklerle süslü, çakıl taşlı; yeryer havuzlar ve kameriyeler bulunan büyük bahçesinde yürümeğe başladılar. Güneşin akisler yaptığı beyaz mermer merdivenler üzerinde, bir haremağasının çikolata renkli gölgesi oynaştı. Karşıdan temennahlar ederek :

— Buyurun... Küçük beylerim.

diye mırıldandı.

Arap, küçük beylerinin ayakları ucunda munis bir kedi yavrusu edasile yuvarlanarak, zıplayarak yürüyor; ve onlara yol gösteriyordu. Haremağası yaldızlı ve ince oymalarla işlemeli bir kapıyı, nasırlı parmaklarile çalıp araladı, ve yerlere kadar eğildi.

Kapının önüne konmuş kırmızı paravanın arkasından ziyaretçilerini gören Hazineihassa müdürü Fevzullah efendi, saatlerdenberi üzerinde gerinip uyukladığı köşe koltuğunun, ceviz kolluklarına dayanarak yerinden kıpırdandı. Misafirlerine yer göstermek icin iri etli avuçlarını uzatarak:

— Ooo.. buyurunuz... evlâdlar!.. dedi.

Öksürdü. Bir parca daha gayret gösterip kanapesi üzerinde doğruldu. Ve:

— Şöyle evlâdlar.. şöyle!.. Artık sizler dünkü Tıbbiye talebesi değilsiniz... Şöyle rica ederim, şöyle pencere başındaki koltuğa. Hah!

İstediği yerlere onları oturttuktan sonra, avuçlarını masasının üzerine dayadı ve:

— Sizler! dedi... artık içerisinde yaşadığımız, nuru ile (niam perverde) olduğumuz devri saadetin genç doktorlarısınız!

Siyah; tıpkı parlak kuzguni Kafkas kalpaklarındaki kıvırcık tüyler gibi kıpkıvrıcık sakallarını sığazlayıp, sözlerini tastik ettirmek ister gibi:

— Eh... Hakikat değil mi sual ederim sizden? dedi.

Sualine, gene acele edip, kendisi cevap verdi:

— Sayei şahanede öyledir oğullar.. öyledir...

Sonra, daima bir kısmı yeşil renkli bezlerle örtülü, sarı ceviz masasının kenarı üstünde duran göbeğini çekip, ellerini çırparak:

— Tahir.. Tahir..

dedi. Kapı aralandı. Uzun boyundan utanır gibi yerlere kadar eğilmiş bir haremağası daha göründü. Dişleri bir avuç inci gibi serpilmişti,

Gözleri gülüyordu. Yüzünde yeryer yarıklar vardı. Bu arap herşeyi.. her menfi hareketi yapmağa vasıta olabilecek bir tipte kocaman, iriyarı bir şeydi... Müdür bey:

— Ağa! dedi. Sen bize kahve getir.. Nizameddine de söyle, kim gelirse meşgul olduğumu bildirsin!

Arap yerden bir temenna savurdu; bir kız gibi kırıtarak.. genç bir kadın edasile:

— Emriniz başım üzerinedir!

dedi ve dışarıya çıktı.

Fevzullah efendi, bir kehlibar gibi iki taraflı sararmış parmakları arasında tuttuğu enfiyesini, kalın burun deliklerinden pos bıyıklarına sarkan kıllar arasına götürüp derin, derin çektikten sonra:

— E... Ülvi bey oğlumuz! dedi. Pederi muhtereminiz Adil bey kardeşimizle görüştüğümüz üzere sizi (......) sultanın tabibi hususisi yaptırmağa muvaffak olduk.

Fevzullah efendinin gözleri, hemen hemen gür kırçıl tüylü kaşlarına kadar açılmıştı. Altın dişleri porsuk dudakları arasından sırıtmıştı; o, Ülvi'nin:

— Çok teşekkür ederim... Eksik olmayınız... Allah hükûmete.. efendimize ve sizlere zeval vermesin yollu nüvazişkârane cevabını bekleyordu.

Fakat, genç doktorun parlak.. paslı bir tuncu andıran yüzü gülmedi. Bilâkis, her zaman etli kırmızı dudaklarında uçacakmış gibi duran tebbessümleri kayboldu; yeşil gözlerinin rengi bulandı. Ve:

— Bilmem ki?.. dedi.. Ben sultan efendimizi memnun edebilir miyim?

Daha henüz hayata atılıyorum. Tecrübedide bukadar doktorlarımız varken, bu şerefli vazifeyi benim gibi...

Muhatabı Ülvinin sözünü derhal kesti:

— Bu hususta idareikelâm etmekten sizi mennederim. Hacı Adil efendi ile her cihet hallolunmuştur. Onlar da taktir buyururlar ki.. saray ve harem gibi her elin sürülemiyeceği, her yabancı gözün bakamayacağı pâk ve nezih bir yere, ancak saray mensubininden birinin oğlu.. yavrusu girebilir.

Ülvinin dudaklarında müstehzi bir tebessüm belirdi. Ve zihninde: «Pâk ve nezih bir yer? Öyle mi!..» diye istifhamlar takıldı kaldı.

Fevzullah efendi, başkalarının duymamasını istediği bir sırrı ifşa etmek ister gibi, masası üzerinde secde etti. Ve kan dolu avuçlarını siper edip Ülviye doğru:

— Başkasına bu vazifeyi vermekten çekiniyorlar.. Anladınız mı şimdi size gösterilen itimadı..

Tekrar ciddileşti.. ve

— Lâf yok; dedi. Yarın vazifenize mübaşeret ediniz!

*
* *

Maçka - Harbiye tarikile Beyoğluna doğru yürüyorlardı.

UMRAN NAZİF YİĞİTER

No. 1

(Arkası 30 uncu sayfada)

Köy İzleri

— I —

Sürüden Kovulmuş Köpek...

Yine Hekimhandaydık.

Bağlardan kasabaya göçmüş, Hallonun yeni yaptırdığı, iki katlı, çatısı kiremitli, dışı ak sıvalı damına yerleşmiştik.

Hallo [Halil], Ermeni hemşerilerile Amerikaya çalışmağa giderek, Nevyorkta senelerce kalmış, amelelik etmiş, kesesi, kemeri para dolu memleketine dönen bir köylüydü. Parasını boşa harcamıyarak, tarlalar almış, ve bize üstünü kiraladığı iki katlı damı yaptırmıştı.

Bu, alt katından ikinci katına merdivenle çıkılan, odaları bir kaç pencereli ev, kasabada bir hadise olmuştu. Evi biz tutup, yerleşince, misafir gelmeğe başladı. Odaları geziyorlar, İstanbuldan getirdiğimiz eşyalara, büyük aynalara zevkle bakıyorlardı.

Hallonun evinden biz de çok memnunduk. Sarı kavak tahtasından döşemeleri, tavanları, beyaz badanalı duvarları gözlerimizi okşuyor, bu evde, rahat bir kış geçireceğimizi umarak, seviniyorduk.

Evimizin ön pencereleri hanlara bakıyor, arka pencereleri yeşil bayırlara, ve [Cüzüngüt] dağlarına açılıyordu.

Hergün camları açarız, geniş kerpiç duvarlı pencere içlerine oturarak, önümde yokuş aşağı uzayıp giden bayırları, bayırların tükendiği yerde akan çayı, karşı yeşil Cüzüngüt dağlarını seyreder, nanuh, kekik kokulu rüzgârları koklardım. Çocuktum. Köylüleri, ekinleri, hayvanları, hergün biraz daha seviyor, onlara yakınlaştıkca, bu sevgim artıyordu.

Evimizin arka tarafını, küçük bir sebze bahçesi yapmıştık. Köy çarşısında bulunmayan sebzeler, bizim bahçede turfanda olarak yetişiyordu. Her sabah ve akşam üstleri bahçeye iniyor, fasulye, domates, biber, salatalık, kabak, patlıcan toplıyarak önlüğümün eteğini dolduruyordum.

Sebzeleri toplarken ne büyük bir sevinç duyuyordum. Çünkü, toprağı biz kazmış, bellemiş, ekmiştik, çıkan tohumların kökünü biz çapalamış, otunu yolmuştuk. Sebzesini toplarken de sevincini duyuyorduk.

Bir akşam üstü, bahçeye çıkmış: «çiçek köşesi» ismini verdiğimiz, sarmaşıklı kameriyede geç vakte kadar kalmıştım.

Güneş çekilip, hüzünlü karanlık ortalığı sarınca, kitabımı koltuğuma sıkıştırarak bahçeden çıktım. Bahçenin tahta çevrili duvarını dönerek, evin arka kapısı tarafına yürüdüm. Zaten, üst katta apartman gibi, oturduğumuz için arka kapıdan işliyorduk.

Arka kapıya çıkmak için, eve bitişik ahıra merdiven yapmışlardı. Fakat merdiven deyince tahta, yahut demir merdiven değil. Bu, adeta yerden ahırın damına kadar yükselen, hafif meyilli bir kaldırımdı. Bu, tek bir merdiven olmayıp ta, kaldırım şeklinde yapılmasına sebep, göçlerde, eşya yüklü katırların, odun yüklü eşeklerin dama çıkabilmesi, yüklerini rahatca bırakmaları ve hizmetkârlar zorluk çekmemeleri için...

Ortalığa çöken, hüzünlü karanlık içinde dalgın dalgın bahçe duvarını dönerek, bizim şose merdivene yaklaştım. Küçücük yokuşu ağır ağır çıktım.

Ahır damı on metre uzunluğundaydı. Burası benim taraçamdı. Damın ta ucuna giderek, bayırın aşağısında akan dereyi.. akşam çökmesine rağmen, göke yakın tepeleri aydınlık olan dağları seyrederdim.

Her akşamki gibi, damın ta ucuna kadar gidip bir kaç geniş soluk aldım. Kekik, nanuh kokulu, temiz havayı alarak döndüm. Damdan bizim evin kapısına, üç dört basamak, tahta merdivenle çıkılıyordu. Tam oraya gelince örpererek durdum. Tahta merdivenin ilk basamağı yanında, kocaman, bir çift ateş göz, bana bakıyordu.

Vücudumu sinsi bir titreme sarmıştı. Gözlerim ateş gibi yanan kocaman gözlere takılmıştı, bütün dikkatimle bakıyordum.

Merdivenin önüne uzanan hayvan, heman aslan büyüklüğünde bir çobanköpeğiydi.

Yanına yaklaştığım halde havlamıyor, yalnız, küçük bir sesle hırıldıyordu. Çocukluğumdanberi, atları, köpekleri, kedileri, daha doğrusu bütün hayvanları severdim; fakat, köyde oturmak, sürülerin arasına girmek, ata binmek, ve bu hayvanların birçoğunu yetiştirmek, sevgimi arttırmış, beslemişti.

Parlayan kocaman gözlerin sahibini anlayınca, korkum geçti. Köpeğin yanına çömeldim. Elimi başında severek dolaştırdım. Yüzünü okşadım. Bunun derhal karşılığını görmüştüm. Sıcak, nemli ve torpülü bir dil, minnetle, onu seven elimi yalamağa başlamıştı.

Onu bırakarak içeri girdim. Büyük bir parça ekmek alarak döndüm, köpeğe ekmeği verdim. Büyük ekmek parçasını bir lokmada yiyivermişti. Anladım ki, bu hayvan açtı.

Birkaç kere, içeri girip çıkarak, ekmek taşıdım.

Çobanköpeği bunların hepsini yedi ve ellerimi yaladı.

* * *

Ertesi sabah gözlerimi açınca, hergünkü gibi, tavanın sarı tahtalarındaki güneş ışıklarına bakmadım.

Yatağımdan fırlayarak giyindim, dışarı çıkarken: «keşke, köpeği bağlasaydım, şimdi muhakkak kaçmıştır!» diye düşünüyordum.

Fakat, kapıyı açınca sevinçle bağırdım:

— Sen gitmedin mi ?

Çoban köpeğinin, boynu yeleli, kocaman bir başı, parlak kurşunî gözleri, uzun tüylü bir kuyruğu vardı.

Beni görünce, gözlerinin içi güler gibi bakışlarla doldu. Ağzını açarak,

büyük pembe dilini çıkardı, kuyruğunu pervane gibi döndürüyordu. İçeri ekmek almak için girmiştim. Dadım kaşlarını çattı :

— O koca köpeğin karnını, ekmekle doyurmağa kalkarsan işimiz iştir.

Boynumu bükerek sordum :

— Karnı aç! Kapımıza gelmiş, onu kovamam ki.

— Sahipleri kovmuş... karnını doyurmak senin vazifen sanki...

— Sahipleri kovmuş mu dadı ?

— Sen, gece köpeğin karnını doyurduğunu annene anlatırken duydum.

Yemekten sonra aşağı evsahiplerine inmiştim. Onlar da anlattılar. Sürülerinin köpeği imiş, ismi [Gobül] müş, artık ihtiyarladığı, sürüyü iyi koruyamadığı için, sürüden kovmuşlar..

Mutafaktan bir somun ekmek kaparak dışarı fırladım. Merdivenleri inerken ekmeği kırmıştım :

— Gobül !..

Hayvan irkilerek, küçük kulaklarını dikti. Elimdeki ekmeği görmemiş gibiydi. Dikkatle yüzüme bakıyordu.

Yanına indiğim vakit sıçrayarak ayağa kalktı. Aslan pençesi gibi büyük ellerini omuzlarıma attı. Heman benim boyuma yakın bir boyu vardı. Gözleri o kadar minnet ve sevinç doluydu ki, onunla konuşabileceğim sanıyordum.

— Gobül!.. dedim. Bundan sonra benim arkadaşım olacaksın!

Hırıldıyordu.

Seninle kırlara gideceğim, uzun yürüyüşler yapacağım... Haydi şimdi, ekmeğini ye. Bundan sonra, seni kimse artık ihtiyarladın, iş görmüyorsun diye hor görmiyecek...

Gobül sözlerimi anlamış gibi, gözlerime bakıyordu.

— Haydi Gobül! ekmeğini ye...

Ellerini omuzlarımdan çekerek, ayaklarının üzerine oturdu.

Ekmeğini yedi.

Bu, güzel ve cins bir çobanköpegiydi. Benim ona verdiğim ehemmiyet, gösterdiğim sevgi, belki sürüsünden kovulmanın acısını unutturacaktı.

Gobülle dost olmuştuk...

★★★

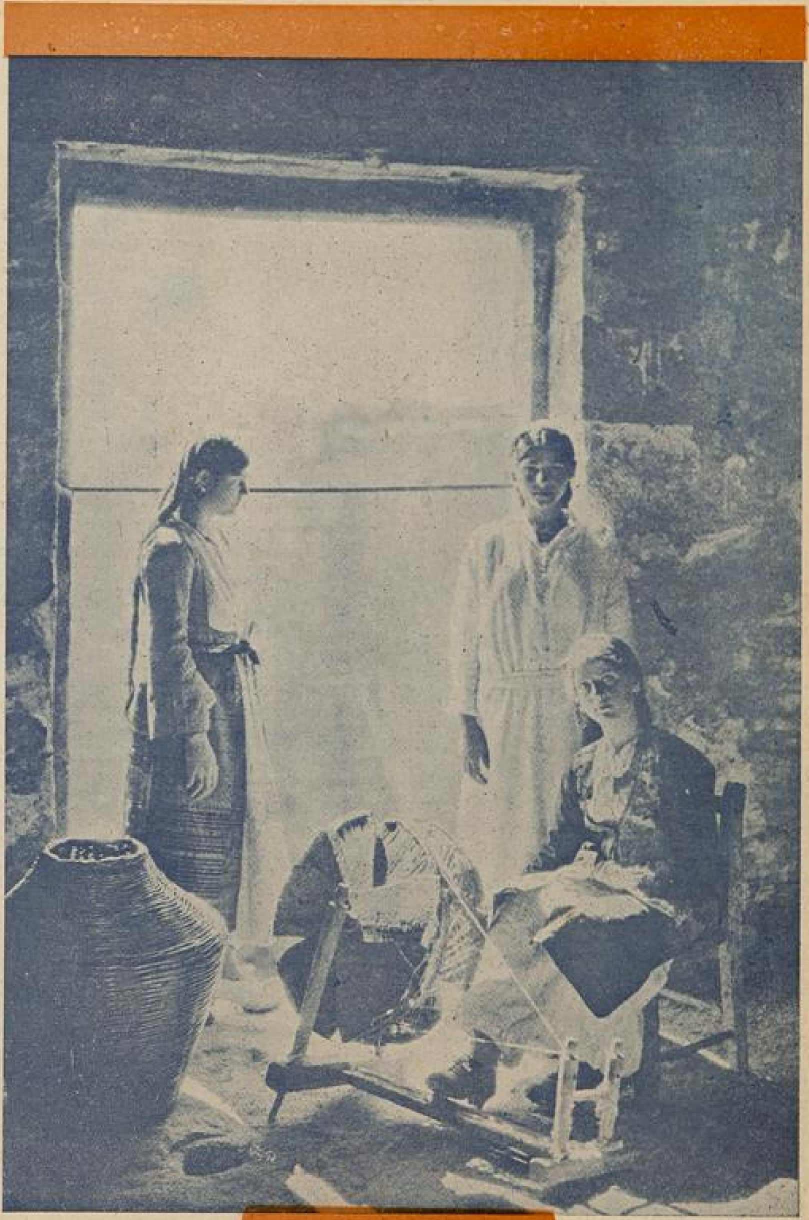

Yazan :

CAHİT UCUK

UNUTMAYIN!

RESİMLİ AY

Her Ayın Birinde Çıkar. 5 inci TEMMUZ Sayısı çok zarif renkli bir kapak içinde 100 sayfa olarak çıktı. HİKÂYELER - MEKALELER - RÖPORTAJLAR - ŞİİRLER - ROMANLAR.

İSTANBUL
◆
İZMİT
◆
KANDIRA

✱✱✱

Yazan:
SABİH ALAÇAM

★

Birçok romancıların âdetidir. Eserlerinin kahramanını, sevgilisinden aşkına karşılık görmeyince, seyahata çıkarırlar. Böylece okuyucularının alâkasını, yabancı memleketlerin orijinalitesile, tavsatmamak isterler.

Ben, romancı değilim. Fakat arasıra kitaplardaki hayalî seyahatleri, kendi keyfim için yaparım. Bunun başka bir faydası da vardır derler. Çok gezen çok bilirmiş! Bilginliğime inanmıyorum amma, bu ümide kapılmadan bir hayli gezip dolaştığımı hatırlayorum. Bunları fırsat buldukça yazmak istedim. İşe, önce yakın yerlerden başlayacağım. Sonra Büyük okyanusların maverasına kadar yolumuz açık.

Bir gün Kandırada, bulunan bir arkadaşımdan mektup almıştım. Beni özlediğini, ılık bahar mevsime geçmeden oraya kadar gelmemi arzulayordu. Elimde mektup, ne yapacağımı düşünüp dururken Karamürselde çiftliği olan bir ahbap da yanıma çıkagelmesin mi? Telâşından adeta şaşırmıştım. İlk sözü:

— Seni iyi ki gördüm, bir angaryam var da... oldu.

— Hayrola?

— Akşam trenile İzmite, oradan da bizim çiftliğe gideceğim, halbuki vakit yok, sen şu bizim...

Cümlesinin alt tarafını tamamlayamadı. Lâfı yarıda kestim:

— Azizim, ne fayda ki benim de sana yardım etmeme imkân yok. Yalnız, arkadaşlık hatırı için tren seyahatine iştirâk edebilirim, dedim. Şimdi, şaşırmak sırası bizim ahbaba gelmişti. Hayretle yüzüme bakmasından:

— Bu da neden icabetti?.. demek istediğini anlayordum!..

— Trene yetişmek için 18,30 vapurunu kaçırmamalıyız, haydi, lâfı bırak yürü!

Cevap vermeğe vakıt bulamadı. Yoldan geçen bir taksiyi çevirdim.

Yarım saat sonra Haydarpaşa rıhtımında idik.

*
* *

Akşamın alaca karanlığında banliyö hattından geçiyoruz. Manzara, hergün gidip geldiğim yerler olduğu için, biraz bana yeknesak görünüyor. Fakat Pendikten sonra çıplak tabiat değil, deniz bile başkalaşmıştı. Gözümün, itiyadının dışında bir dekor ile karşılaşması içime ferahlık veriyordu. Yazık ki bu temaşa koç devam edemedi. Kâh sağından, kâh solundan geçtiğimiz telgraf direkleri., batının renkleri kayboluyorlardı artık.. Gece bastırmış, kompartımanda lâmbalar yanmıştı.

Yolculuk, insanları biribirile çabuk dost yapar. Biz de tren arkadaşlarımızla başladık yarenliğe. Fakat lâf, sade cıgara paketlerini açmakla kalmadı, vagonrestorana kadar da uzandı. Kırmızı renkli abajurlarla süslü masalardan ikisine yerleştik. Şöyle gözümle bir saydım; tam altı kişiyiz, bütün bizim kompartıman beraber. İçimden:

— Hep ehli keyf bir araya toplanmışız da haberimiz yokmuş!.. dedim.

Biz, muhtelif işde ve muhtelif tipte insanlar, tesadüfün hepimizi bir araya getirdiğinden memnun, alkol ve cıgara dumanları arasında çene yarıştırıyoruz. Vagonumuzda ecnebiler de var. Adetâ, neş'e yarışında imişiz gibi, yer yer, vakit vakit kahkahalar...

Zamanın nasıl geçtiğinin farkında bile olmadık. Katar, İzmit istasyonuna ağır ağır giriyordu. Saate baktım, tam 23.

Az sonra, gecenin içinde kaybolan tren, bana, gidenleri bekleyen şansı ve sıcak bir yatağı düşündürüyordu. Fakat bu düşünce, yabancılığın ve kimsesizliğin garipliğini vermeyor. Bilâkis, elektrik ışıkları ve şehrin ana caddesindeki otellerin açık kapıları, daha eğlenecek bir hayli vaktimiz olduğunu hatırlatıyor... İzmit, tam orta yerinden - tıpkı tramvay hattı gibi - şimendifer yolunun ikiye böldüğü bir şehir: Sağ taraf dağın sırtına yaslanmış. Resmî daireler ve biraz dar sokaklı mahalleler hep orada. Hattâ meşhur saat kulesi - eğer vakıt gece değilse - tren istasyonundan hemen göze çarpar. Sol taraf ise sahil boyu. Körfez hattı vapurlarının iskelesi, Belediye gazinosu, Deniz Komutanlığı bir bir sıralanmışlar. Ayni zamanda Kandıraya giden otomobillerin durak yeri de - denizci ağzile - sancaktan yana imiş.

Ben gezmek sevdasında iken, Karamürsele gidecek arkadaş ta:

— İşim acele, yarın erkenden yola çıkacağım. Artık yatalım!.. demeğe başladı. Çaresiz, otelden içeri daldık; Daldık amma, henüz uyumuştum ki tiz bir düdük sesile uyandım. Meğer marşandiz gidiyormuş. Aradan yarım saat geçti geçmedi bir tane daha. Çünki otel tren yolu üzerinde, yani caddede. Böylece sabahı ettim ve erkenden sokağa fırladım. Ne yapalım, can çıkmadan huy çıkmaz, derler; benim de âdetimdir: Eğer bir şehre ilk defa geliyorsam, orası hakkında yabancılığımı gidermeden bir türlü rahat edemem.

Kandıradan İzmite bir bakış

Kandıradan bir görünüş

Böylece birkaç saat geçti. Arkadaşı selâmetledik. Artık, kendi başımızın çaresine bakalım, diye düşünerek yanımdan geçen bir polis memuruna Kandıraya giden otomobillerin durak yerini sordum. O da tarif etti, etti amma keşke ne ben soraydım, ne de o tarif edeydi! Şoförle tam pazarlığı bitirmek üzere idim ki sivil birisi yanıma yaklaşıp:

— Biraz benimle geliniz, demesin mi?

— Hoppala!

— İyi amma sebep!

— Geliniz de sebebini anlatmak kolay!

— Fakat, ben sizi tanımayorum!

— Zararı yok, tanışmış oluruz.

— Teşekkür ederim, lâkin nereye gideceğiz?

— Biraz merkeze kadar!

— !....

Çaresiz, yürüdük, birinci komiserin huzuruna çıktık! Yanımdaki taharri memuru:

— İşte, Bayım, getirdim, dedi.

Gördünüz mü olan işi? gelin de içinden çıkın! Vakıâ beni getirmişti, fakat niçin getirmişti? hırsızlık mı etmiştim? adam mı öldürmüştüm? Bir sürü acaip hayaller kuruyor, yolculukta herşeyin başa gelebileceğini bilen bir pişkinlikle komiseri süzüyordum. O da beni süzüyordu, fakat kaşlarını çatarak, bakışlarını ok gibi gözlerime dikerek! Pek kısa süren bu sessiz karakol tehdidinden sonra komiser dile geldi:

— Soracaklarıma doğru cevap ver!

Bende ses yok! Yine komiser:

— Anladın mı?

— Anlamadım!

Komiser:

— Ne? diye bir sıçrayış sıçradı, boyu tavana kadar uzadı zannettim! Üstelik te:

— Şimdi seni içeri tıkarım, anlayıp anlamamağı görürsün, demesin mi? Bu söze fena halde kızmakla beraber, hemen yelkenleri suya indirdim. Zira komiser pek şakaya gelir takımından değildi! Tıkar mıydı, tıkardı! Soğukkanlılığımı muhafaza ederek, gayet munis bir tavurla:

— Bu işte bir yanlışlık olsa gerek, dedim, beni galiba birisine benzetiyorsuuzn.

— Orası bize aid, konferansın sırası değil, sen adını söyle bakalım.

— Sabih Alaçam!

— Atma!

Kandıradan odun getiren Yelkenliler Fındıklı önünde

Kandıranın Namazgâh mesire yeri

Kahdıranın Çarşısı

Bu sefer hiddet sırası bana gelmişti:

— Adım Sabih Alaçam. İşte nufus kâğıdım, buna da var mı bir diyeceğiniz, siz atmayın, ben de tutmayayım!

Birkere çenem açılmıştı. Buraya niçin geldiğimi, İstanbuldaki adresimi, işimi birer birer söyledim. Nutkumu trajedik bir jestle ve bu hâdiseden benim müteessif, muhataplarımın da müteessir olmaları icabettiğini söyliyerek bitirdim. Şimdi de aşağıdan almak sırası komisere gelmişti. Güler yüzle:

— Bunlar olağan şeylerdir, insan insana benzermiş, derler. Ne yapalım? Kabahat biraz sizde, benzediğiniz için, biraz da - beni getiren memura dönerek - bunlar da, benzettikleri için! Ne ise, artık gidebilirsiniz, dedi. Soluğu durak yerinde aldım. Heman atladım otomobile. Şöföre:

— Çek, diye kumandayı verip yaktım cıgarayı. Oh! Hele şükür! Rahat bir nefes almıştım!

Yol muntazam. Oto, yağ gibi kayıyor. Her taraf orman. Fakat ağaçlar bodur. Arasıra köyler gözüküyor, viraj yerlerinde tekrar kayboluyorlar. Vakit vakit köylülere rastlıyoruz: Bazısı yayan yürüyor, bazısı bir merkebin sırtına oturmuş, bir kısmı da kurulmuşlar muhacır arabasına, gel keyfim gel! Yolu yarılamıştık ki ufukta parıl parıl bir mavilik, ucsuz bucaksız bir mavilik göründü... Güneşin ışıkları bulutların, sislerin arasından geçerek ayna gibi bir satha çarpıyor; Karadeniz, bu ikindi sıcağı içinde tam manasile aydın deniz oluyordu... Yol yavaş yavaş alçalmağa başladıkça, gönül alan, göz kamaştıran bu mavilik de daralıyor, ufalıyordu. Şoför:

— Şimdiye kadar hep yokuş çıktık, artık hep yokuş ineceğiz, dedi. Hakikaten az sonra Karadeniz, uzaklaşan bir sevgili gibi yalnız hatırasını bırakmıştı...

Akşam yaklaşıyor ve biz gidiyoruz.

Yol, ovanın kenarından döndü, dolaştı. Bir köprüyü geçtik. Artık Kandıraya gelmek üzreyiz. Bostan dolaplarının gıcırtısı duyuluyor. Kasaba, hemen önümüzde. İşte, binalar iyice seçiliyor. Nihayet, oto, peşine takılan çocuklarla beraber kaymakamlık binasının bulunduğu meydanda durdu. Bize de şapkayı çıkarıp Kandıralıları selâmlamak düştü.

İzmitte karakol macerasile ters giden talih, yeniden güleryüz göstermişti. Bir sürpriz yapmak üzere kendisine haber vermeden geldiğim arkadaş, he-

(Arkası 30 uncu sayfada)

SİNEMA

Biz, Hiç Olmazsa Senenin Birkaç Ayını, Başkaları Gibi Yaşayamaz mıyız?

ANNA BELLANIN BİR YAZISI

«Yeter artık, bıktım!..

Taştım, isyan edecek bir hale geldim. İyisi mi?.. bari içimi dökeyim. Son filmimi çevirirken benden bir yazı istediler. Mevzuunu da onlar verdiler.

— Özel hayatınızdan bahsedin!

Dediler. Özel hayatımdan mı bahsetmemi istiyorsunuz?.. öyleyse alın size.. Amma açıkça söylediğim için darılmayın! İkinciteşrin ayına kadar ne sinema görmek, ne de ondan bahsedildiğini işitmek isteyorum.

Jean Murat ile evlendiğimiz, hatta sevişmeğe başladığımız ândan itibaren tek bir gün başbaşa serbest kalamadık. Hep Stüdyolarda meşgul olduk. Balayımızı işte geçirdik. Fakat artık yeter... Hiç olmazsa birkaç ay, alelâde bir kadın gibi yaşamak arzusundayım.

Ne elbisem kaldı, ne üstüm başım... Hicbir şeye bakacak halim yok ki...

Çok para kazandım. Fakat onları sarfedecek vakit bulamadım. Her akşam, eve döndüğüm dakikadan itibaren yatıncaya kadar, tekrar ettiğim söz daima şu oldu:

— Of, aman ne kadar yoruldum!

Yeni bir yuva kurmuş olan iki kişi için, müşterek hayatlarının başlangıcı böyle mi olmalıydı? Fakat, sanmayın ki halimden şikâyet ediyorum. Hayır! Ben çok talihli bir kızmışım. Sinema âleminde çok çabuk yükseldim. Amma sade şöhret ve para insana saadet getirmiyor. Ben de biraz kendi halimde yaşamak istiyorum.

Hazırlamakta olduğumuz bu filimden sonra, dinlenmeden tekrar bir filim çevirmeğe başlasaydım, hiç şüphesiz bankadaki paralarıma biraz daha ilâve edecek, kendimi biraz daha fazla ekranda görecektim. Lâkin sonra ne olacak? On sene geçince, ben de modası geçmiş bir artist olacağım. Filimlerim de işe yaramaz perikül parçaları halinde kalacak.

Bırakın bari birkaç ay, ben de başkaları gibi yaşıyayım. Günde birkaç saatimi tuvaletime hasredeyim, odamı düzelteyim, Jeanla oturup konuşayım.

Bu günden tezi yok, deniz kenarındaki evimize gidiyorum. Fakat orası da tamtakır... Ne eşya var, ne birşey... Ne yatak var, ne yorgan, ne bakır var, ne kazan...

Önce bunları satin alacağım... Sonra da bir bisiklet... Onunla gidip çarşıdan lüzumlu olan şeyleri getireceğim. Belki birkaç gün beni görenler:

— A... Anna Bellaya bak... Sinemadaki kadar güzel değil!

Diyecekler. Hafta sonunda iş değişecek, artık kimse benim kim olduğumun farkına varmıyacak.

Bütün hayatım güneşte, açık havada geçecek... Beni görenler:

— A... Gözlerinin altı çürümüş... Ne kadar yorgun görünüyorsun!..

Demiyecekler. Tersine:

— Toplanmış, düzelmiş, iyileşmişsin!..

Diyecekler.

Deniz, çamlar ve belki de Akdenizde bir gezinti... Birinciteşrinden sonra gene çalışmıya başlıyacağım... Fakat şimdilik, çok rica ederim, beni sade Madam Jean Murat olarak bırakınız! Bana sinemadan bahsetmeyiniz.

ANNA BELLA

*
* *

Yaşını hiç te göstermez amma, Jean Murat bugün tam 48 yaşındadır. Hiç şaşmayın, evet tam 48 yaşında... Hatta bir ay da fazlasile... Çünkü 1888 senesi Haziranının 13 ünde doğmuştur.

Jean 13 yaşına kadar doğduğu Pesigu Eux kasabasında yaşadı. Bir kumaş fabrikası sahibi olan babası öldükten sonra liseyi bitirebildi. Talebe iken de çalışkan ve sporu seven bir çocuktu. Riyaziyeden pek hoşlanmazdı. Hatta bugün bile kendisine:

— 5 kere beş kaç eder?

Derseniz belki cevabını derhal veremez. Fakat otomobil ve tayyare kullanmakta, 100 metro koşmakta, 1000 metro yüzmekte belki birinci gelir.

*
* *

Jeanın hayatı tıpkı bir Amerikan filminin mevzuuna, benzer. Yüksek tahsil yapmıya pek hevesi olmadığı görülünce, Çin - Hindistanındaki amcasının yanına gönderildi. O zaman 17 yaşındaydı.

Askerlik ödevini yapmak üzere tekrar Fransaya döndü, Süvari kıt'asında hizmet etti. Askerliğini bitirince de «Matin» gazetesi aytarının kâtibi olarak Berline gitti.

Genel Savaş onu gene Fransaya döndürdü. Süvari bu sefer uçakçı oldu. Mütareke imzalandığı gün süel bir ödevle Nevyorkta bulunuyordu. İki üç sene orada, bir otomobil fabrikası mümessili olarak kaldı.

— Fakat sinema?

Diyeceksiniz... Evet bu âna kadar Jeanın hayatında sinema yer almadı. Yani henüz fırsat çıkmamıştı. Bu fırsat şöyle meydana geldi.

Jean Amerikadan kalkıp Marsilyadaki Müstemlekeler Sergisine gelmişti. Orada bir arkadaşı onu rejisör Roger Liona taktim etti. Roger delikanlıyı şöyle yukarıdan aşağı bir süzdükten sonra:

— Sporu sever misiniz?

Diye sordu ve:

— Hemen her çeşidini...

Cevabını aldı. İşte Jeanın hayatındaki dönüm noktasını bu cümle teşkil etti. Rejisör:

— Öyle ise, dedi, Portekizde bir filim çevirmek üzereyim. O kordelâda size önemli bir rol vermek istiyorum.

Jean 1921 senesi İlkkânununda Maksudyan ve Gil-Clary ile birlikte oynadığı «Ruhun Gözleri» filmile sinemacılık âlemine atıldı.

Birçok sessiz filimler çevirdi. Bugünkü şöbretini pek kolay kazanamadı. Uzun mücadeleler yaptı. Nihayet sesli filim icad olunmuştu. Jean bu hususta icabeden mâlumatı öğrenmek üzere Berline gittiği zaman, Marie Bell ile birlikte «Aşk Geceleri» filmini çevirmesi teklif olundu; ve bu teklifi Jean memnuniyetle kabul etti.

*
* *

Ondan sonrası malûm: «Duvarda bir delik», «Otomobilde izdivaç», «Monte Karlo bombalar altında», «Otomobilli adam» falan filân... Ve bilhassa «Sözde karım!..» Çünkü Jeanın hayatındaki ikinci dönüm noktasını da bu filim teşkil etti. Anna Bella ile o filimde sevişerek evlendi.

Jean geçende kendisile konuşan Amerikan Mağazin muharririne:

«— Deniz kenarındaki evimizde bilseniz ne mesud yaşıyacağız, diyordu. Birkaç güzel tablô.. Birkaç güzel kitab ve heykelcik... Birkaç dost... Güzel yemekler ve içkiler... Sonra kır ve güneş hayatı... Bir müddet sonra da kabil olursa bir dünyayı dolaşma gezisi!..»

Marlène Dietrich Gary Cooper.

NİÇİN SEVİYORUZ?

Romadan sonra, Avrupanın her memleketine Roma ilmi yayılmıştı. Bizans, o zamanın en ileri memleketlerinden biriydi. Yalnız, bu hıristiyanlık devrinde de eski Yunan ve eski Roma edebiyatı kaybolmuştu. İnsanlar: Allah, Allahın oğlu ve Cennet meselelerile uğraşıyorlar, kör taassuba dayanan bir imandan başka birşeye kıymet vermiyorlardı. Fakat, kadın da sahneden ayrılmıyordu. Dın, bir şövalye ortaya çıkarmıştı. Kadın, bu şövalyeyi centilmen bir kahraman şekline koydu. Bu devrin aşk edebiyatı yok gibiydi. Yalnız, Roma valilerinin yerlerine geçen bu şövalyelerin hepsinde de eski Romanın aşk an'aneleri yaşıyordu. Kahramanlık vak'aları, masallar ve maceralarla da bu ananeler yaşatılıyor, ailelerde söyleniyor, birer masal şeklinde genç erkek ve kız çocuklara anlatılıyordu.

Ne çare ki, bu şövalyelik devrine de Plâton felsefesi hâkimdi. Şövalye, plâtonik saf aşkı ile kadın aşkını birleştirmek mecburiyetindeydi. Bunun içindir ki, sevgili için her fedakârlık yapılır, bir busenin, bir bakışın hatırasile yaşanırdı.

Şövalye, Yunan felsefesile Yunan edebiyatını birleştirmişti. Müslümanlık, bu hareketi yapamamıştı. Şarkta şövalye yoktu. Çünki, Yunan edebiyatı bellisizdi. Garp, şövalyeliğin bu aşk macerasından istifade edebildi. Zira, yavaş yavaş bu şövalye aşkı da plâtonluktan kurtuluyor, kadına tam sahiplik şekline giriyordu.

Şövalye, rakibini öldürüyor, sevdiği kadını alıyordu. Kadın da lekesiz bir aşk hayatı geçiriyordu. Eski Yunanistanın altın devri, Avrupada doğmuştu.

O zaman, Kant çıktı. Plâtonun güzellik nazariyesini yıktı. Güzel, gökten yere indirildi. Garbin büyük dehâları:

— Aşk, nedir?

soruyorlar, aşkın büyüklüğündeki esrarı arıyorlardı.

Avrupa, üçyüz senedir, hayatın bu büyük sırrını bulmak için şaha kalktı. Biliriz ki Avrupa, insan fikir ve his bünyesinin en ileri şeklidir. Şüphesiz, beşerîdir. Bundan daha büyük hiç birşey de başka hiçbir yerde yoktur. İnsan, yarata yarata bugünkü Avrupayı yaratabilmiştir!

Bugün, bu Avrupanın üçyüz senelik tarihini okurken, aşk içinde yaşayan bir âlem görürüz. Bu tarih, bildiğimiz tarih kitablarında yazılı değildir. Belki, Avrupa hayatının iç yüzünü bildiren san'at eserlerinde yazılıdır: Şiir, hikâye, roman, resim gibi!

Bu sanat eserleri, ne birer zıpçıktının, ne de birer mukallidin yaveleri sayılabilir. Bu eserleri yazanlar, zamanlarının en yüksek bilgisini salâhiyetle müdafaa edenlerdi. Hepsi, birer

Yazan: HABİL ADEM PELİSTER

KİMLERİ SEVİYORUZ?

beşerî kıymetti. Bu sanatkârların eserleri, her devri idare eden bir felsefeden çıkarılmıştı: Bir şair, bir romancı ve bir hikâyeci, bir filezofun ortaya attığı nazariyeyi alır, kendisini o nazariyeye göre yaşatır. Cemiyette de o nazariyenin tiplrini meydana çıkarır.

Şimdi, aşk nazariyesini kurabiliriz: Madem ki, üç asırlık Avrupa edebiyatı, bir aşk macerasıdır. O halde, Avrupanın üç yüz senelik felsefesi de bu aşktan başka bir şey olabilir mi?

Bu Avrupa felsefesi, hayatı arıyor, ne olduğumuzu, nereden gelip nereye gittiğimizi öğrenmek istiyor, en doğru yaşamak sırrına ermek gayesini tetkik ediyordu.

Romancı, bu felsefeyi yaşatınca, aşk ortaya çıkıyordu. Şair, bir sevgiden yeni bir ses getiriyor, musiki de bu sevgilinin bir işvesini bildiriyordu. Demek ki, kupkuru bir fikir gibi görünen felsefe de, bu aşk kaynağından fışkırıyordu.

Avrupa, bu aşk deryasına dalmıştı. Beşerî romanlardan anlıyoruz ki, "normal aşk" yoktur. Çünkü, hiç kimse «aile» mefhumu içinde aşkı yaşatamamıştır. Şüphesiz, her aşkın gayesi de bir ailedir. Fakat, bu mabede giden yol başkadır: Ya bir hiyanet veya bir aldatma yolundan geçilerek mabede giriliyor. Bu yol, pek sarp, çok üzücü ve tahammülün sonuna kadar ezici de.

Dünya edebiyatının hangi mektebini alırsanız, alınız. İster romatiklerin, ister realistlerin, ister senbolistlerin, ister sürrealistlerin, parnasiyenlerin ve fütüristlerin yollarından geçiniz, hepsini de ayni yoldan ayni mabede gider, görürsünüz. Yalnız, estetiğin, Plâton, Dekart, Kant, Wundt, Compte, Cousin, Hegel, Freud gibi üstatlar tarafından, çizilen dekorunu taşırlar. Bazıları, velidir, bazıları delidir, dedikleri gibi bir şey! Bunların da bazıları, estetiği tarihîdir; manevîdir, fiziyolojiktir, psikolojiktir; bazıları da fiziko - psikolojiktir, içtimaîdir ve nihayet cinsîdir, demişlerdi. Ve onun için bu aşk mektepleri açılmıştı.

Biz, bu mektepler arasında bir «aşk» ayrılığı görmüyo.uz. Yalnız, altı millet arasında böyle bir ayrılıkla karşılaşıyoruz: İnsan gibi aşk ta millileşiyor. Belki de ırk cazibesi içinde fertleşiyor, galiba.

Beşerî edebiyat gösteriyor ki, bir Fransız, bir İspanyol, bir İngiliz, bir İtalyan, bir Alman ve bir Rus aşkı vardır. Şüphesiz, bir Türk aşkı da olacaktır. Fakat, henüz bu aşkın beşerî eseri yazılmamıştı ki, mahiyetini anlamak mümkün olabilsin! Bu altı büyük aşk, beşerin hayat akışındaki çağlayışlarında işitiliyor Verdi'nin cehennemde bile seviştirdiği sevgilileri, ıstırabı bir «eski kiyanti» şarabi gibi içen kahramanlardır. İtalyan aşkı, ezelden gelir, ebede kadar

(Arkası 31 inci sayfada)

DİKENLİ ÇİT

YERLİ ROMAN : YAZAN: CAHİD UÇUK

Yüzüme bakarak, yavaş sesle söyliyordu :

— Aylâ nine, sen bana; dünyanın biribirine benzemeyen, iki hissini, bir arada duyuyorsun. Anlayor musun? Aylâ..

— Anlamıyorum ustacığım.

Gözlerindeki yaş çoğaldı.

— Anlama Aylâ nine, anlama. Daha iyi. Benim bu hislerimi sen duyma. Duymanı da istemem..

Başını, ellerimin üstüne eğmişti. Yaş damlaları ellerimi yakıyor.

Ustam ağlıyor. Ustam çocuk gibi ağlıyor, ustam hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Ne tuhaf, onu, o kuvvetli adamı ağlar görmek, ne tuhaf!...

Tuhaf değil güzel.

Kuvvetine, inanılan insanların zafını görmek, bazan çok güzel.

Ustamı karşımda çocuklaşmış görünce, benim, kuruyucu duygularım uyandı.

Yerimden kalkarak onunu yanına yaklaştım, dalgalı yumuşak saçlarını, okşadım. Yüreğimde, bir ananın evlâdına olan sıcak ve sevgi dolu hisleri var.

— Ustacığım... Ustacığım...

Diyorum. Benim de gözlerim yaşlı.

Ustam, eğik başını birdenbire kaldırdı. Saçlarında dolaşan elimi, alarak dudaklarına götürdü :

— Aylâ nine! Ben budalanın biriyim.

— Benim sevgilimsin ustacığım...

Kuvvetli parmakları arasında ellerimi sıkarak öpüyordu :

— Otur da konuşalım Aylâ. Senin karşında bazan çocuklaşıyor, aptallaşıyorum. Sonra da beni sevmiyeceksin diye korkuyorum.

Masanın kenarını yavaşca dönerek, yerime oturdum. Kahvaltı yiyemiyorduk. Tabakları fincanları bir kenara çektim.

Boşalan masa üstünde, ellerimiz biribirini buldu. Ustamın gözleri içine bakıyorum. Bakışları şimşek ışığı gibi parlıyor. Yüzünün biraz önceki manaları değişti :

— Aylâ nine, İhsan sana âşık değil mi?

Ustam ne şaşırtıcı adam. Sabahtanberi yüzü kaç kere manalarını değiştirdi.

Hayretle ona bakıyordum. Gözlerime bakıyor cevap bekliyordu :

— Aylâ nine, sana âşık olduğunu biliyorsun değil mi ?

Yüzüme, ağır ağır, bir sıcaklık yükseliyor, babası tarafından, sorguya çekilen küçük bir kız gibi korkuyordum.

Başımı önüme iğdim :

— Evet biliyorum.

Bir dakika süren geniş ucsuz bir sessizlik.

— Sen de onu seviyor musın ?

Çılgın ve sesli bir kahkaha kopardım. Eğik başım doğrulmuş.. Utancım dağılmış.. korkum uzaklaşmıştı. Gülüyordum.

Avuclarındaki ellerimi sarstı :

— Gülme Aylâ, söyle. Sen de onu seviyor musın ?

— Çocuksun Necip Cevat.

— Necip Cevat mı ?

Benim dudaklarımdan, duyduğu kendi ismi ona yabancı gelmişti.

Gülmekten yaşlanan gözlerime şaşkın şaşkın bakıyordu :

— Niçin cevap vermiyorsun Aylâ ?

Başımı çevirmiş, sislerinden sıyrılarak yeni uyanan karşı kıyılara baktım :

— İhsanı seviyorum!...

Dedim. Ustam, şaşkın, inanmakla inanmamak arasında, yüzüme bakıyor, gözlerinin pırıltısı sönmüş, mahzunlaşmıştı :

— Hakkın Aylâ nine! hakkın. Kendi yaşının yakınını sevmek hakkın... İhsan benden genç, ve güzel bir delikanlı.. çocukluğunuz beraber geçmiş, gençliğe beraber başlamışsınız. İhsan senin eşin...

Çılgın gibi yerimden fırlayarak ustamın yanına koştum. Kollarımı onun boynuna doladım, kulağına fısıldadım :

— Sen, dünyada, daha bir eşi olmayan eşimsin ustacığım...

— Birdenbire korktum Aylâ nine; sahi zannettim, inandım.

Saçlarımız, yanaklarımız biribirine değiyordu. Ustam bilmiyor ki, dünyada onu hiçbir şeye değişmem. Buna lüzum yok, sebep yok...

— Ustacığım sana anlatayım.

— İhsanı mı Aylâ ?

— Evet ustacığım.

Kollarımı boynundan çözmeden, saçlarım saçlarını.. yanağım yanağını okşayarak, yavaş yavaş ona anlattım :

— Bir varmış, bir yokmuş ustacığım Aylâ adlı, pembe yanaklı, gök gözlü, sarı örgülü, küçük bir kız olacak. Bu kız, denizi derin, kıyıları kayalıklı, havası portakal, limon çiçeği kokan bir memlekette yaşıyormuş. Ve bir keçi yavrusu gibi yaramaz ve korkusuzmuş...

Deniz kıyılarında dağ gibi yüksek ağaçların tepesindeki kuş yuvalarında, cik cik öten yavruları görmek için, en ince dallara tırmanırmış. Suyu coşkun derelerin içinde, çıplak ayaklarile çılgın gibi koşar. Düşmekten, parçalanmaktan, boğulmaktan korkmazmış.

Yıllar böylece akıp giderken, bu pembe yanaklı, gök gözlü, sarı örgülü küçük kızın, yanıbaşında, kendinden bir kaç yaş büyük bir oğlan çocuk dolaşır, onu kötülüklerden korur, yardımına koşar, küçük kızı bir dakika olsun yalnız bırakmazmış.

İşte Aylây'a İhsanın çocauklukları

Ustamın gözlerinde, anlatıklarım canlanıyormuş gibi uzak bakışlar vardı. Bana bakarken küçük Aylâyı görüyordu sanki...

— Sonra ustacığım. Yıllar yıllara eklendikçe, bu çocuklar büyümüş. Yüreklerinde baharı bulmağa başlamışlar.

Güneş ışıkları, aylı geceler, portakal çiçekleri, papatyalı kırlar, ekin tarlaları, dalgalanan başaklar, sarı örgülü genç kızla, tunç yüzlü delikanlının başlarını döndürüyormuş gözleri ara sıra biribirini buluyor, bakışları ayrılmadan uzun uzun bakışıyorlarmış.

Sonra ustacığım, bu iki genç ve yine genç arkadaşları, hep beraber geziyor, çalıyor, şarkı söylüyorlarmış, ve günün birinde...

— Niçin sustun Aylâ nine ?

Başımı eğerek, ustamın gözleri içine baktım :

— Ve günün birinde, sarı örgülü genç kızla, tunç yüzlü delikanlının, yeşil dallarında, küçük güneşler gibi kızıl portakallar yanan bir ağacın gölgesinde...

— Niçin sustun Aylâ ?

— Anlatıyorum ustacığım.

— Gölgesinde ?

— Gölgesinde dudakları birleşmiş, gök gözlü genç kız, kendini tunç yüzlü delikanlıya âşık oldu sanıyormuş.

— Sonra Aylâ nine ?

— Sonra ustacığım; günün birinde, anlamış ki, bu duygular, ilk gençlik ve baharın yüreğine yaptığı bir oyunmuş...

Susmuştum. Ustam içini çeker gibi bir sesle :

— Ne yazık Aylâ. Siz, iki çocuk, ne güzel sevişmişsiniz. Fakat bunun kıymetini bilmemişsiniz...

Ustam, kendi kendine konuşur gibi, söylüyordu :

— İlk gençlik, ilk aşk. Ne güzel, ne güzel..

— Bizim ki daha güzel değil mi ustacığım ?

Ustam, sözlerimi duymuyordu sanki.

— Zavallı İhsan, zavallı küçük sevgili.

— Küçük sevgili, İhsan mı ustacığım.

— Evet!.. Aylânın küçük sevgilisi. Demek ki İhsan, beni, bunun için sevmiyor, bulunduğum her mecliste yüzü gülmüyor, ve kimseye belli etmeden ortadan kayboluyordu..

— Sen bunları nasıl görüyordun ustacığım ?

— Kimbilir Aylâ nine, ben de farkında değilim...

— İhsan olmasaydı? Yüreğimin rahatı bütün olacaktı. İhsanın bakışları, ucu zehirli iğneler gibi yüreğime batıyor.

— Zavallı küçük sevgili !

— Sen de acıdın mı ustacığım ?

— Biraz da kendime acıyorum Aylâ. Belki yarın bana da acıyacaksın !..

— Ustacığım neler söylüyorsun ?

— Hiç Aylâ nine ! Gevezelik ediyorum. İster misin kıyı boyunda bir gezinti yapalım. Döndüğümüz vakıt yemek yeriz.

— Vakit o kadar ilerledi mi ?

Ustam, kolundaki saate baktı :

— On buçuk...

Beraber olduğumuz zamanlar, saat, koşarak ilerliyor, günler kısacık oluyor. Biribirimizi görmeğe, konuşmağa doyamadan karanlık çöküyor. Ayrılıyoruz.

— Gezelim mi Aylâ ?

— Gezelim...

Kollarımı boynundan çektim. Ustam ayağa kalktı. Onun yanına sokuldum :

— Ustacığım, burada vücudum ısındı. Şimdi dışarı çıkınca üşüyeceğim.

— Korkma Aylâ nine. Seni paltomun içine alırım.

Cam'ı gazinodan kolkola çıktık. Serin rüzgâr, vücutlarımızın sıcağını almak ister gibi, bizi kucaklamıştı.

Başımı hafifçe kaldırarak ustama baktım. O da bana bakıyormuş.. gülüştük.

— Ben çok küçükken, geceleri uykum gelince, babamın oturduğu koltuğa gider, onun kucağına yerleşir, rob döşambrının altına kedi gibi sokulardum. Babamın kucağında, onun sıcaklığını, baba kokusunu duyarak uyurdum. Şimdi de senin paltonun içine saklanacağım ustacığım...

Ustam, paltosunun sağ tarafını açarak, beni sardı.

№ : 15

(Arkası 32 inci sayfada)

Bir İzmir İlkokulunu Gezdim!

Kapıdan içeriye girerken, ayağıma bir idman güllesi ve kulaklarıma da şu sesler çarptı :

Okul bizim yuvamız,
Gönlümüz orada açar.
Üç mevsimde erkek - kız
Bu yuvaya süs saçar..

İnce seslerini piyanoya uyduran küçük yavrular, hep bir ağızdan bu okul türküsünü söylüyorlar... Sesin geldiği odanın kapısına bakıyorum : (Sınıf : 1).

Biraz sonra şarkı sona erince, okul derin bir sessizliğe gömüldü. Teneffüste ateş kesilen yaramazların, ders zamanında bütün özenlerini toplıyarak öğretmenlerini dinlemeleri, Türk çocuğunun çelik seciyesini gösteriyordu. Bu düşüncelerden sıyrılıp Başöğretmen odasına doğru ilerlerken, karşıma kimi aradığımı anlayan kapıcı dikildi :

— Hayır Bayım, direktör burada değil!.

Ben cevap vermeğe hazırlanıyordum ki:

— Zırrrr... diye öten zil, lâfımı ağzıma tıktı. Arkama döndüm : çocuklar, sınıflardan dışarı su gibi akıyorlardı..Ben, merdiven başından onları seyrediyordum. Aralarında fısıltılar başladı :

— Yeni öğretmen olacak;

— Evet, zaten üçüncü sınıf açıktı;

— Notu kıt mı acaba ?.

— Yüzünden öyle anlaşılıyor..

Bu sırada elime bir el değdi, ve kulaklarımda tatlı bir ses çınladı :

— Ooo ... hangi rüzgâr sizi attı buraya ?. Safa geldiniz..

Yazan :

Besim H. Akımsar

Baktım; bana hiç te yabancı gelmeyen bir yüz : Öğretmen Bay Kemâl.. Koluma girdi ve öğretmenlere mahsus odaya doğru yürüdük. İçeride öğretmen bayanlar gülerek, şakalaşarak konuşuyorlar.. Biz, Bay Kemal ile karşı karşıyayız :

— Kaç yıldanberi öğretmenlik ediyorsunuz ?..

— Aşağı yukarı yirmi yıldır bu işle uğraşıyorum. Okulun öğretmenleri içinde en kıdemlisiyimdir.

— Şimdiye kadar kaç okulda bulundunuz ?

— Meslek hayatımın üçte ikisini burada geçirdim. İlk geldiğim yıllarda bulunan öğretmenlerin hepsi, başka başka yerlere tayin edilmişlerdir. Birçoklarının izlerini bile kaybettim. Bugün içlerinden hiçbiri okulumuzda değillerdir.

Ben, içindekini saklamıyan bir adamım. Bu sırada aklıma gelen şu soruyu da açığa vurdum.

— Peki, siz bu kadar eski bir öğretmensiniz. Hayatınızın yirmi yıldan fazlasını hep okutma işile ilkokullarda geçirmişsiniz. Hiç terfi etmediniz mi ?

Bay Kemal gözlerini bir noktaya dikti. Kısa bir düşünceden sonra cevap verdi :

— Fakat, bir defa düşününüz; ben yirmi küsur yıldır çocuklar arasında yaşayor, onlarla düşüp kalkıyorum. Çocuğum yoktur. Talebelerime kendi oğul ve kızlarımmış gibi bakarım. Tatil günlerinde de hepsi evime akın ederler. Lâfın kısası, ben çocuklarla görüşmekten, bir arada dolaşmaktan zevk alıyorum. Bunun için, şimdiye kadar yapılan başöğretmenlik v.s. önergemelerini redettim. Yalnız öğretmen olarak, sevimli talebelerimle başbaşa kaldım. Şimdi, okulumuzun direktörü bay Remzidir.

Müşfik öğretmen düşüncesinde haklıydı.. Etrafıma bakındım; odadaki öğretmenlerin hepsi bayan.. İçlerinden biri bakışımdaki anlamı sezerek :

— Evet! dedi, Bay Kemal menfaat, mansıp aşıkı değil; his ve meslek adamıdır.

Gülüştük.. Sonra hep birden bahçeye çıktık. Sevinç içinde oynıyan.. cıvıldayan çocukların arasında dolaşıyoruz. Soruyorum :

— Çocuklar en çok neye heves ediyorlar ?.

Beşinci sınıf öğretmeni Bayan K. Arça atılarak :

— Benim sınıfımda, diyor; birçok şiir meraklısı vardır. Bakınız, size bunlardan birini, en iyi yazanını göstereyim; işte..

Baktım : Tahta kanepelerden birine, 12 yaşlarında bir kız oturmuş, boyuna düşünüyor.. Bayan öğretmen onu bana :

Küçükler, Atatürk heykelinin çevresinde

Okulun genç Öğretmenlerinden
Bay Adnan Önelçi

Okul talebesi, Şehitler abidesinde (X işaretli Öğretmen Bay Kemaldir)

Okul Öğretmenlerinden ikisi

Öğretmen Bayanlar

Bir kır gezintisinde

— Ozan Müberra Bilge! diye tanıttıktan sonra, elindeki kâğıdı aldı ve yüksek sesle okudu :

Okul ve okumaktır,
Her varlığın yamacı;
Git gide yükselmektir
Hepimizin amacı...

Bu sırada zil çaldı. Çocuklar, seansı kaçırmamağa gayret eden sinema delileri gibi, büyük bir oğultu ile derse koşuyorlardı... Diğer öğretmenler sınıflarına doğru ilerlerken, bana mektebi gezdireceğini söyliyen Bay Kemal :

— Haydi, dedi. Önce sinemaya gidelim.

Şaşaladım :

— Fakat, ben okulunuzu gezmiye gelmiştim; hem sizin de dersiniz var; başka güne kalsa olmaz mı ?.

Benim hayretimi gören muhatabım, şen bir kahkaha savurduktan sonra:

— Ne çıkar, dedi; ve ilâve etti : Çok uzun sürmez.

Ben, pek yerinde olmıyan bu teklifi kabul edip etmemekte tereddüt ederken, değerli öğretmenin, koluma girerek, beni, okul binasının arka tarafına doğru götürdüğünü gördüm. Bu sırada büyük bir kapının üzerinde gözüme çarpan :

(Sinema ve Müsamere Salonu)

levhası, kafamda düğümlenen istifham çemberini çözmüştü. İçeriye girince, kendimi şehrin en lüks bir sinemasında sandım. Yeşil kadife sahne perdeleri, muntazam sandalyeler, ve bir beyaz perde tesisatı...

Bunların nasıl fedakârlıklarla tedarik edildiğini incelemiye çalışarak dolaşırken, Bay Kemâl bana döndü :

— Haydi, Müzeye geçelim..

Okul öğretmenlerinin yarattığı zengin Müzeyi gezerken, yeni Türk neslinin ileride, daha neler yapabileceğini gözönüne getirerek,göğsüm övünçle kabarıyordu.

***

Sınıfları da dolaştım ve gördüm ki :

— Türk çocuğu, dışarıda ne kadar canlı.. atılgan ve sporcu ise, işbaşında da o kadar çalışkan, dikkatli ve azimlidir.

***

Kıymetli saatlerinden birini bana hasreden değerli öğretmene teşekkür ederek ayrılırken, gözlerimde, kendisine karşı olan takdir hislerini okuduğunu sanıyorum.

VARDAR ALİ PAŞA

Yazan:

RAGIP ŞEVKİ

Ramazanın sonlarına doğru Sıvas kalesinin kapılarından giren bir atlı, dolu dizgin şehrin sokaklarına daldı ve Beylerbeyi Vardar Ali Paşanın sarayı önünde gemleri kıstı.

Paşanın uşakları atı zaptetmeğe çalışırlarken, yolcu kapıcılara seslendi:

— Taraf devletten geliyorum. Varın Paşa hazretlerine böyle haber verin!.. dedi.

Biraz sonra merdivenleri hızla tırmanan atlı, Vardar Ali Paşanın karşısına çıkınca yer öptü ve koynundan bir hattı hemayün çıkararak Paşaya uzattı.

Ali Paşa, köşe sedirinde hattı hümayunu öpüp başına koyduktan sonra açtı, dikkatle okumağa başladı. Okudukça kaşlarını çatıyor, yüzünü somurtuyor.. ikide birde :

— Allah Allah!.. Allah Allah!.. diye mırıldanıyordu.

Mektup Osmanlı Padişahı Deli İbrahimdendi. Saltanatı, devlet idaresini ve hükümdarlık kudretini kadınların eline bırakan, bin türlü rezaletle, işü işretle, saz ve ahenkle sabahlara kadar eğlenen deli padişahındandı...

Önce bayram yaklaşdığı için «ıid harçlığı» olarak 30 bin kuruş istiyordu. Sonra da İbşir Paşanın Sıvasda oturan karısının çok güzel olduğunu duyduğunu, bu kadını derhal saraya göndermesini yazıyordu.

Vardar Ali Paşa, bir iki defa sakalını kaşıdıktan sonra, karşısında bekleyen atlıya döndü :

— Ben bu kadar parayı nereden vereyim, halkın malını alıp yol mu keseyim?.. Ben böyle şeyi yapamam! diye bağırdı.

Ayağa kalkdı ve hiddetle gezinmeğe basladı :

— Hem, İbşirin nikâhlı karısını istiyorlar. Bu ne olmaz işdir. Ben âlemin kadınlarını nasıl alıp da başkasına veririm? dedi.

Payitahtan gelen adam susuyor, cevap vermiyordu.

Paşa söylene söylene birkaç defa odayı arşınladıktan sonra :

— Var sen istirahat et!.. dedi. Hünkâra cevabı yarın veririm!...

***

Ertesi günü şehrin âyan ve eşrafını toplayan Vardar Ali Paşa, bu kadar büyük bir paranın verilemiyeceğini ve İbşir Paşanın karısının gönderilemiyeceğini kararlaştırdıktan sonra, payitahtan gelen adamı bir mektupla geri gönderdiler.

Artık Paşanın isyanı ile, rüşvet ve rezalet içinde yüzen devletin hileleri çarpışmağa başlıyordu.

Vardar Ali Paşa, azli hakkında gelen hattı hümayunu dinlemedi. Halkı etrafına topladı ve adamlarından birile İstanbula bir mektup daha gönderdi :

— Padişahın, âlemin ahvalile meşgul olduğu yok. Saltanat işleri, memuriyetler ve tayinler kadınların elinde kaldı. Ümera ve Beylerbeyiler sık sık azledilip boyunları vuruluyor. Kanun, adalet görünmez, riaya perişan oldu. Memuriyet sahibi olanların bir araya gelerek, bu pis usulün kaldırılmasını padişahdan istemeleri din borcu sayılır. Üç sene geçmedikçe böyle kılıç mensuplarının tebdil olunmamsı için hattı hümayun çıkmalıdır!..

Dedi ve asker toplayarak Sıvasdan Üsküdara doğru yola çıktı.

Ali Paşa adalet ararken, kendisi adaletsizliğe düşmeğe başladı. Topladığı asker yollarda çalıp çırpmak istiyorlar, Paşanın şiddetle mennetmesine karşı da çekilip gidiyorlardı. Paşa, yalnız kalacağını anlayınca göz yummak mecburiyetinde kaldı. Artık her geçtikleri kasaba soyulup soğana çevriliyor, köylünün malı yağma ediliyordu.

***

Vardarlı Ali Paşanın kasabaları, köyleri soyarak büyük bir kuvvetle İstanbula doğru yürüdüğü haberi gelin-

Hükümdarlık kudretini kadınların eline bırakan deli padişah...

ce, sarayı büyük bir telâş aldı. Kurnaz «devletlü»ler, İbşir Paşayı serasker tayin ettiler ve Ali Paşanın üzerine saldırttılar.

Ali Paşa dağları ve dereleri aşarak gelirken, bir taraftan da Haydar oğlu Hamitilinde kasabaları basıyor, adamları öldürüyor, tek başına dağlarda hüküm sürüyordu.

İbşir Paşa yalnız serasker değil, Sıvas Beylerbeyi de tayin edilmişti. Bu suretle karısının namusunu koruyan «Paşa karındaşı»na kılınç çekmeğe gidiyordu.

Ali Paşa ile İbşir Paşa arasında eskidenberi devam eden bir dostluk vardı. Bu yüzden kendisine:

— Var git Ali Paşanın başını getir! dedikleri zaman titizlenmiş:

— Hak sözünü söyleyin adamın üzerine nice varalım? Nahak yere nice katledelim?.. demişti.

Fakat mirahur Şaban ağa ile:

— Ya başı, ya başın?.. diye ikinci bir hattı hümayun gelince, mecburen «Paşa karındaşı»na doğru yola çıktı.

Devletten gönderilen hattı hümayunlar yalnız bukadar değildi. Karaman Beylerbeyi Köprülü Mehmet Paşa ile Karahisar mütesarrıfı Hasan Paşaya da, Vardar Ali Paşanın izalesi için emir verilmişti.

İbşir Paşa Sıvasa geldiği zaman Ali Paşa istikbale çıkmış:

— Ben padişaha asi değilim. İşte memuriyet, size verilmiş, mübarek olsun. Zabteyle beyl.. demiş, çekilmişti.

Fakat, çapulcu askerile Tokada gelip de Canik sancağı mütesarrıfı Dilâver Paşadan halkın şikâyetini dinlerken, İbşir Paşa da arkasına düşmüş, bin türlü bahaneler'e Paşanın yakınlarında dolaşmağa başlamıştı.

Köprülü Mehmet Paşa, Hasan Paşa, Acem İbrahim ve Şam mütesellimi Mehmet Paşalar da parça parça kuvvetlerile yavaş yavaş Ali Paşayı kuşatmağa başlamışlardı. Paşa, businsi hareketlerden şüphelenmiyor değildi.

Hatta bir aralık Şam mütesellimi etrafında dolaştığını haber almış, üzerine saldırarak zavallıyı, ve İstanbuldan gönderilen Hasekileri kıskıvrak bağlatmıştı.

Bütün bu hadiseler Kazabadda Çerkes çayırında oluyordu. Mehmet Paşanın yakalandığını duyan İbşir Paşa, derhal öteki kuvvetlere haber saldı ve bütün atlıları ile birgün ansızın Ali Paşanın ordugâhını bastı.

Bir ânda müthiş bir boğuşma başgösterdi. Bir saat içinde Vardarın kuvvetleri darmadağın oldu. Askerin birçoğu kaçmağa başladı. Panik başgösterince Ali Paşa da herşeyin mahvolduğunu görmüş, atına atlayarak döğüş meydanından kaçmak istemişti. Atını hızla sürerken önüne İbşirin ağalarından Yusuf ağa çıktı, ve elindeki büyük bir demirle Paşanın pazusuna hızla vurdu.

Paşa, kolunun ve bütün vücudunun bir ânda kuvvetten kesildiğini hisseder etmez, atı üzerinde durmağa çalıştı, fakat muvaffak olamadı, sağa doğru kayarak yere yuvarlandı.

Namuslu vezirin artık herşeyi mahvolmuşdu. Birkaç kethüdası ile gözde adamları, çadırlarda basılıp boyunları vurulmuş, mert askerlerinden yarısı da kılıçdan geçirilmişti.

(Arkası 31 inci sayfada)

1 — Bütün atlıları ile Ali paşanın ordugâhını bastı:
2 — İbşir paşanın güzel karısı
3 — Eski devirde İstanbul: Kuleli

Fikret Adil'e

HOKKABAZ

Yazan :

NURULLAH ATAÇ

İnsanların çoğu gibi ben de, hokkabaz seyrine bayılırım. İstanbula son günlerde gelen Zati Sungur'un hünerlerini, bir takım engeller çıktı, gidip göremedim. İyi, hatta çok iyi olduğunu söyliyenler var; inanırım. Göremediğim için canım sıkıldı; belki bu sıkıntıyı avutmak içindir, hokkabaz seyrinden alınan zevk üzerinde düşündüm.

Okuduğumuz romanlardan, gördüğümüz piyeslerden çoğunun, mevzularına varıncaya kadar her şeyini unuttuğumuz halde; hokkabaz hünerleri çabuk çabuk hafızamızdan silinmez. (Hiç olmazsa benim için böyledir). Belki bu, roman okuduğumuz veya tiyatroya, sinemaya gittiğimiz kadar hokkabaz görmediğimiz içindir; belki de hokkabazların hünerlerinin mahdut olmasından, her birinin yaptıklarının az çok biribirininkine benzemesindendir. Yılda beş on hokkabaz görsek, ve bunların her biri yüzlerce ayrı hüner yapsa, ihtimal ki onları da zihnimizde karıştırır ve çabucak unuturduk... Böyle izah etmek de kabildir; fakat hokkabaz hünerlerinin hafızamızda daha devamlı bir iz bırakmasının şöyle bir sebebi de olabilir : Hokkabaz hüneri daima bir «mucize» dir, yani nasıl olduğunu anlamadığımız, alışık olduğumuz hadiselerin, kanunların dışında bir şey. Küçücük, boş bir kutudan demet demet çiçek, sürü sürü kedi çıkıvermesi, bunun nasıl kabil olduğunu öğrendiğimiz âna kadar, bizim için elbette bir mucizedir, çünkü eşyanın tabiatine münafidir.

Mucize dikkatimize çarpar, zihnimizi, hafızamızı kavrar. İstediğiniz kadar hokkabazın, tabiat üstünde bir insan olmadığını, demek mucizeler yapamıyacağını, hilesi öğrenilince hünerinin gayet basit birşey olduğu anlaşılacağını düşünün. Buna samimiyetle kanaat getirmeniz için, o hünerin sırrını öğrenmeniz, onu belki sizin de yapmanız lâzımdır. Yoksa içiniz: «Evet, hokkabazın mucize göstermesine imkân yok; fakat işte boş kutudan - boşluğundan ellerimin, gözlerimin şahadeti ile emin olduğum bir kutudan - birçok şeyler çıkardı. Bu nasıl oluyor ?» der ve siz cevap isteyen bu sualden kurtulamaz, bunun için de hüneri unutamazsınız.

Diyebiliriz ki mucize hususunda hokkabaz, peygamberlerden üstündür. Çünkü imkânsız bir işe mucizedir, tabiate kükmeden Allahın hususî bir izni ile olmuştur demek te yine bir nevi izahtır. Hokkabazın mucizesinin ise, hileyi bilmeyenler için, bu kadarcık ta bir izah yoktur. Hele yaptığı işte imkânsız birşey olmadığını söylemesi, seyirciyi küçük düşürür. Hile yaptığını biliyoruz, kendi de itiraf ediyor, fakat göremiyoruz; demek ki o adam, hünerlerini gösterdiği ânda bizden üstündür, bize hakimdir. İyi düşünürsek hokkabaz seyrinde, ururumuzu kıran bir taraf vardır : o adama karşı aczimizi kabul ediyoruz demektir. «Ben, bir takım hileler yapıyorum; fakat siz bunları göremezsiniz, çünkü ben görmenizi istemiyorum.» Haklıdır, çünkü hakikaten görmüyoruz. Görürsek hokkabaz itibardan düşüyor ama, zevkimiz de bozuluyor. Demek ki zevkimiz orada, tabir mazur görülsün, «enayi» mevkiine düşmemizle kaimdir. Hokkabaz sayesinde duyulan zevkte «masochisma» ya, ıstıraptan haz bulmağa benzer bir hal vardır.

Sahnede olup da herkesle beraber bizim de seyrettiğimiz her ân, o ân için, elbette bizden üstündür. Gözler bize değil, ona bakıyor.. Fakat onun söylediklerini, yaptıklarını anlıyoruz; içimizden : «Ben olsam şurasını şöyle oynardım» der, kendi tasavvurumuzu aktörünkünden üstün, bulup onun üstünlüğünü reddedebiliriz. Hatip için de böyledir. Aktör, hatip, kemancı, v.s. tenkitten kaçamaz, çünkü anladığımız bir sahada çalışan; icra (execution) hususunda bizden üstün olduğunu kabul etsek bile, tasavvur hususunda kendimizi ileri bulabiliriz. Hokkabaz için böyle değildir, çünkü onda tasavvur yok, yalnız ve yalnız icra, teknik vardır. Hokkabazı tenkid edemeyiz, yahut ki onu ancak hokkabaz tenkit edebilir.

Hokkabazlar da, hokkabaz hüneri seyrinden, bilmem zevkalıyor mu? Her halde aldıkları zevk bizimki gibi değildir. Onlar, boş kutudan kat kat çamaşırın, demet demet çiçeğin nasıl çıktığını biliyor, «mucize» karşısında değil. Onlar ancak işin iyi yapılıp yapılmamasına, pekâlâ bildikleri bir zorluğun nasıl yenildiğine dikkat ederler. Onlar için sahnedeki hünerler: ya bir ders olur, ve yahut ki çalışan hokkabaz onların karşısında bir imtihan geçiriyor demektir. Meslekten olan adamların tenkidi, kendi aralarında bir tenkid... Kendilerinden başka kimseyi alâkadar etmez...

Elin çabukluğu; şüphesiz güzel şey... Tabiat üstünde hiç birşey bulunmıyacağına kani insana, bir nevi zevki tattırmak az marifet mi ? Zaten elçabukluğunu, işin hokkabazlık, hile tarafı da olmasa, yine beğeniyoruz : Sekiz on tane topla oynıyan; bir bardak ehramının altındaki örtüyü hiç birşey kırmadan çekiveren; bıçakları, duvara dayanmış adamın ta yanına saplıyan elçabukluğu sanatkârını da hayranlıkla seyretmiyor muyuz ? Fakat onun seyrinden alınan zevk, hokkabaz seyrinden alınanla bir değildir. Ona hayran oluruz, hokkabaz ise bizi, bir muamma olduğu için, cezbeder.

BELGEVŞEKLİĞİNİ GİDERİR.
Tafsilât : Galata Posta Kutusu 1255

HÂLÂ O KERVAN YÜRÜYORDU!

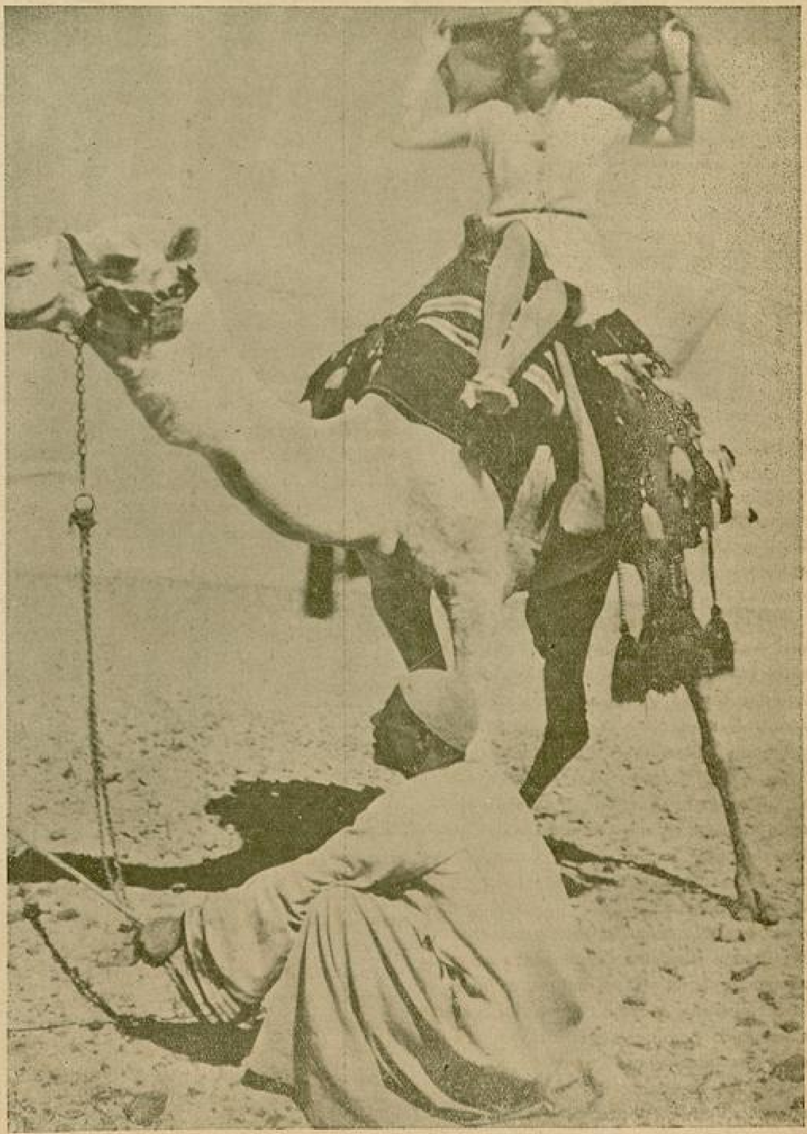

Namütenahi bir çöl okyanusu içindeyim. Devemin adımları, bu ölü sessizliğin içinde, söylediğim memleket havalarına karışıyor. Mehtap sanki bu gece her geceden daha cömertti. Çölün derinliklerinden esen meltem rüzgârının vücuduma verdiği serinlik gündüzkü sıcaklığı unutturamıyor. Gidiyoruz. Ağırlığımın altında giden deve, ikide birde boynunu sallıyor, sanki bana içerlemiş te : «La havle vela kuvvete illa billahül aliyül azim» diyordu. Mehtabın ışıklarile bir gümüş külçesi halinde parlayan kum tepelerinin kenarlarında, gözüme çarpan bir şey vardı. O da: Deve izleri. Sağıma baktım, soluma baktım, arkama baktım, önüme baktım hep kum denizi.

Ay ışığının olanca kuvvetile aydınlattığı bu çıplak tabiat ovasının verdiği yorğunluğu hafif hafif sezmeğe başlamıştım. İleride.. hem de çok ileride bir siyah nokta vardı.

Gittikce ufalıyor; o kadar ki: okyanuslarda transatlantiklerin, uzun yolculuktan sonra küçülen, gözden birdenbire kaybolan baca ve direkleri gibi; nerde ise kaybolacaktı. Hafif hafif esen.. gündüze nisbetle vücutlara serinlik veren meltem rüzgârlarına karışarak; uzak ve hem de ta uzaklardan gelen sesler vardı. Bunlar da: Garas (1) sesleri idi. Acaba bu ses kimin olabilirdi? Yoksa, bu çıplaklığın ortasına kurulmuş ve haydutların baskınına uğramış bir mabedin, istimdat ve feryatları mı idi ?

Hayır ! Gördüğüm izler bizden biraz önce hareket eden kervanın.. işittiğimiz garaslar, develerin uzun yolculuklarda boyunlarına asılan ve onlara yol arkadaşlığı eden çanların sesleri idi. Küçük kervancı Kerim, bürünmüş olduğu gabatının (2) içinden kolunu çıkartarak elini uzattı:

— Evet! kervanların garas sesleri. Dürrübanın mezarını ziyarete gidiyorlar; dedi.

— Dürrüban mı?

— Evet.

— Dürrüban kimdir?

(1) Garas = Çan
(2) Gabat = Maşlağ

—Sahranın Lülüsü(3). Melik Abdullahın, uzun senelerdenberi sevip te kavuşamadığı çölün kıraliçesi idi ol...

— Nasıl öldü ?

Mehtap, Kerimin güneşten ve sıcaktan kararmış yüzüne vurduğu vakıt, o, bir tunç heykele benzeyordu. Şimdi onun dudaklarının arasında, ay ışığının aksile sezilen ufak hareketler vardı. Şüphesiz onlar, önümüzdeki kervanın gittiği mezarın sahibi için okuduğu fatihalardı. Anlatmağa başladı:

— İşte şu üzerinde yürümekte olduğumuz, nihayeti gelmeyen sahrayı, Melik Abdullah isminde bir genç kıral idare eder. Bekârdır.

Dürrüban, sahranın en güzel kızı.. hem de o kadar güzel kil.. bir varmış bir yokmuş diyerek başlayan Binbir gece masallarındaki peri kızları kadar güzeldi. Onu, yalnız

(3) Lülü = Çöl kraliçesi.

Melik değil fakat bu ıssız, yolsuz çöllerin sihirbaz kadınları bile severlerdi. Onu görmek için, pek çokları bitmek, tükenmek bilmeyen yolları, bu Allahın can alıcı sıcağında teperek gelirlerdi. O, onlarla eğlenir ve yalnız ahbabca konuşurdu. Genç Melik, ona ilk görüşnüde vurulmuş.. senelerce peşinde koşmuştu. Fakat Tantalo [4], nasıl havuzda yıkanırken ağzına kadar sarkan ve gene yükselen elmalara yetişip yeyememişse, o da, bir kerecik olsun sahra kıraliçesinin iltifatına kavuşamamıştı.

Melik birgün bütün sihirbazları çağırttı. Onlara bol para vadetti, sustular... Hiçbir sırrı dışarı vermediler. Onlara yalvardı, Dürrübanın aşkını onlar vasıtasile diledi, yine olmadı... Yalnız, sibirbaz kadınlardan Zeynep: «Onun sevdiği bir şey var, o da

(4) Tantalo = Yunan mitolojisi kahramanlarından...

(Arkası 31 inci sahifede)

Okuyucularımızın Yazılarından :

İTİRAF

Guy de Maupassant'dan adaptasyon

Yazan : **Mini Can**

— Şüphe ediyorsunuz; oh, inanmıyorsunuz azizem!. Sizi temin ederim ki ben, hayatımda hiç.. hiç sevmedim, hiçbir zaman!...

Kendi kendime sorar. Derdim : Kendi kendime : «Bu nasıl oluyor? Nasıl, hangi menbadan doğuyor? Bu büyüleniş, bu bilmediğim heyecan, sevda denen bu çılgınlıklar... Nasıl bir kadın hayalinin ilhamıdır bütün bu rüya ve hülyalar, bu bitmiyen, gönül serhoşlukları?.. Niçin dünyalarında bir tek sevgiliden daha muazzez başka hiç birşey, ona kavuşmak hülyasından daha başka emel kalmıyor bu zavallılar için.. Oh niçin ağlıyorlar, ıstırap çekiyorlar; uzun, uykusuz gecelerde ateşler, hummalar içinde sayıklıyor, sevgililerini düşünüyorlar. Sonra buluşacakları zaman o çılgın ümit heyecanları... Ve biribirlerinden ayrı, uzak kaldıkları saatlerde o kendilerini bırakışlar, nihayetsiz bir fütur içinde ölmek isteyişiler..»

Ben hiç sevmemiştim böyle!.. İnanın bana!... Sevda denen bu garip sıtmayı duymamıştım içimde hiç bir zaman...

Bu, niçin her zaman bende böyle oldu?.. İtiraf ederim ki kendim de tamamen bilemem. Bazı sebepler tahtında şüphesiz. Fakat bunlar öyle şeyler ki bazan kendi kendimize bile tahlil etmek imkânsız..

Öyle sanıyordum ki böyle mukavemetsiz ve mülâhazasız kapılıvermek için daha pekçok şeyler ister ve beklerdim ben sevgilimden... Ama birçokları hiç düşünmeden seviyorlar. Ve bütün bu sevilen kadınların maddî ve manevî birçok güzellikleri vardır bu inkâr olunamaz. Fakat ne bileyim, ben daha fazla şeyler istiyordum. İstiyordum ki ne maddi, ne manevî hiçbir zaafı, en ufak bir kusurcuğu olmasın benim sevgilimin..

Biz, erkekler hepimiz böyleyiz. Kanaat etmesini bilmeyiz hiç. Bahusus ince bir ruh, ince bir zekâ ararız daima seveceğimiz kadında her şeyden önce. Lâkin kuvvetli bir erkek ruhu, müteşebbis bir erkek zekâsı istemeyiz hiçbir zaman onlardan. Bu kifayetsiz, hem de fazla birşey olur bir kadın için.. İsteriz ki rakik, hassas bir ruhu, açık, uyanık bir zekâsı olsun sevgilimizin o kadar.. Tatlı bir gönül hoşluğu ile, zarafeti, rikkati, şefkati ile.. nihayet şuhluğu ile ve bütün iyilik melekelerile zengin ruhu, melek ruhlarına benzesin onun.. Ve erişilemez bir gayei hayal olsun bu sevgili bizim için...

Ne yazık ki birçok güzel kadınlar böyle necip, rakik bir ruhtan mahrum oluyorlar çok zaman.. Ve küçücük bir ruh zaafı içimizde birdenbire ne derin, ne nazik bir gizli yara açıveriyor bilmezsiniz. Nasıl inciniyor, kırılıveriyoruz bu hiçler yüzünden biz...

Dostlukta bunlara kıymet ve ehemmiyet verilmiyebiliyor. Ne bileyim, dostlarımızla kusurlarımızı ve meziyetlerimizi ortaklaşıyor, paylaşabiliyoruz ve hepsi hoş görülüyor.

İşte sevmek için de böyle olabilmek, gözlerimizi yummak, artık görmemek, gayri kakikî bir hülya ve rüyaya, bir garip füsuna kendimizi bırakmak, görüş ve anlayış melekelerimizi, mantık kabiliyetimizi tamamen durdurabilmek lâzım.

Ben, galiba bunu yapabilmek için bir peri elinin gönlüme değmesini bekliyordum.

Bir kadının belki mükemmel, kusursuz bir vücudu ve ilâhî bir ruhu da olabilirdi bence.. Fakat buna rağmen bu iki benliğin arasındaki bir ahenksizlik bu müstesna mahlûkun bütün füsununu mahvedecekti benim nazarımda.

Oh, insanlar garip mahlûklar. Kendi garip teşekküllerine göre herşeyi, yalnız kendi hususî görüşlerile mütalea ediyorlar; ve dar ihataları içinden çıkamıyorlar bir türlü... Bakıyorsunuz, şişmanlar için muayyen bir mahiyeti olan herhangi bir hadise, herhangi birşey zayıf insanlar üzerinde daha başka, daha değişik intibalar bırakıyor. Meselâ, sizin bu ilâhî yeşil gözlerinizin bütün benliğiniz üzerinde inkâr edilemez tesirleri vardır mutlak.. Hayat hakkındaki fikirleriniz, hadiselere, etrafınızdakilere ait hükümleriniz muhakkak ki siyah gözlülerin görüşlerine hiç te benzemiyecek. Bu bakış renklerindeki ânât düşüncelere, görüşlere sirayet ediyor bu muhakkak.. Siz bana ister çılgın deyiniz, isterseniz gülünüz. Bu böyle, bu mutlak benim için..

Peki niçin, nasıl mı sevdim? Bu garip hikâyeyi ister misiniz anlatayım size?...

***

Bu, bir fecir serabının sinrine kendimi kaptırdığım bir ândı. Bir akşam çamlıkta bir küçük kızla karşılaştık. Bu hülyalı, aşık küçük çılgını siz de tanırsınız değil mi?. Mehtapta bir sandal gezintisi istiyordu benden. İstiyordu ki geceyi denizde geçirelim. Dalgaların üstünde mehtapta başbaşa dolaşalım beraber.. Bu sadece bir şiir fantezisi idi onun için.

Ne yalan söyliyeyim, ben macerayı manasız buluyordum. Fakat o kadar hoşuma gitmişti ki.. reddedemedim; ve o akşam geç vakit tenha bir kumsal boyunda onunla buluştuk. Bir sandala atladık ve açıldık.

Mehtap harikulâde güzeldi. Etrafımızda ay ışığından halka halka çelenkler serpilmiş gibi idi. Bana öyle geliyordu ki uzaklardan, gümüş pırıltılı sular üstünden elele tutuşmuş beyaz gümüş elbiseli kızlar gülüşerek bize doğru koşuşuyorlar, çılgın bir tehalük içinde etrafımızda dönüyor, dönüyorlar; halkalar çeviriyorlardı...

Hassas, hülyalı arkadaşım dalgın bir gülümseme ile başını arkaya bırakıyor; rüya içinde gibi mırıldanıyordu :

— Oh, yanıma gelin siz de!.. Bırakalım kayığı, gitsin kendi kendine...

Küreklerden ayrıldım. Garip bir cazibeye kapılmış, onun yanına sokuldum. Sandal, sulara tabi hafif salıntılarla ilerliyordu. Bizi yavaş yavaş denize sarkmıs bir çam gölgesine doğru sürükledi. O zaman yavaşça kolumu bu hülyalı küçüğün boynuna doğru attım. Ona daha yakın olmak ihtiyacile hafifçe kendime çekmek istedim. Fakat birdenbire öyle şiddetle yerinden fırladı, öyle sert bir azarla yüzüme haykırdı ki.. geri çekilmeğe mecbur oldum. Bir başka hareket yapmış olsam, galiba sandalı devirecektik.

O zaman yine yanıma oturdu ve dargın dargın söylendi :

— Oh, bütün rüyamı bozdunuz işte!. Ne iyi idik demin. Böyle yan yana sessiz, hareketsiz. Niçin bu size kifayet etmiyor?. Bilmiyorum, anlamıyorum.

Bir müddet dargın başını çevirerek uzaklara baktı. Sonra birdenbire döndü. Gizli bir zulüm hissile bana bir ceza vermek ister gibi :

— Siz yine küreklere geçmelisiniz kuzum!. dedi. Bu sular, bizi bu gölgelerden kurtarmıyacak bir türlü...

Niçin bilmiyorum bu gece içimde bir garip uysallık vardı. Bu küçük çılgının bütün fantezilerini bütün arzularını yerine getirmek istiyordum. Hem, onun mağrur yeşil bakışları bana öyle kuvvetle hükmediyorlardı ki...

Yeniden küreklere geçtim. Sandal kımıldandı. Mehtabın çizdiği yollardan yavaş yavaş açıldık. Ve uzun zaman belki saatlerle kendi kendimize, kendi hülyalarımız içinde daldık...

Bu hassas mahlûkun rakik ruhundan benim de ruhuma bir parça karışmış gibi idi. Hiç düşünmeden, hiç farkına varmadan Marmaranın enginlerine doğru gittikçe açılıyor, yavaş yavaş çekilen mehtabın arkasından sürükleniyorduk.

O, karşımda hülyalı başını yana yatırıyor; elini pırıltılı sulara sokuyor, kendi kendine oyunlar yapıyor, eğleniyordu... Sonra birdenbire bana döndüğünü gördüm.

— Söz verin bana, bakayım!. dedi. Vadedin ki hiç kımıldamıyacaksınız! . müsaademe lâyık olacak ve beni sayacaksınız. Size başka birşey teklif edeceğim eğer bunu vadederseniz...

— Sizi temin ederim, azizem! dedim. Yanınızda bulunmak bana kifayet edecek. Başka birşey istemiyeceğim hiç.

— Biliyor musunuz, ne düşünüyorum şimdi?.. Şu sandalın içinde boylu boyunca yatayım istiyorum. Ama, siz de yanımda olasınız ve böyle yan yana yıldızları seyredelim beraber.. sular bizi sürüklesin, götürsün..

. . . .

Oh, çıldırtacaktınız beni siz!..

— Ama anlıyor musunuz? diyordunuz. Yanyana yatacağız o kadar. Biribirimize dokunmak, ilişmek yok hiç.. Yoksa deviririm sandalı, inanın bana!...

O zaman yemin ettim. Sadece yanınızda, yakınınızda bunlunmaktan başka birşey istemiyordum ben, artık.. Ve böyle, iki çılgın yanyana yattık beraber. Suların akışına kendimizi bırakmıştık. Hafif kımıldanışlarla kendi kendine sürüklenen sandal, ikimizi de tatlı tatlı sallıyor; etrafımızda yavaş yavaş canlanmağa başlıyan suların çırpınışları, bu sessiz gecenin içinde gizli öpüşmeler gibi gönlümüzü ürpertiyordu. Çok uzaklardan, başka dünyalardan geliyor gibi bülbül seslerini gece böceklerinin vızıltılarını işitiyorduk. Başımızın üstünde göklerin öbür tarafındaki uzak iklimlerde bilinmez parlak, aydınlık bir âlemin incecik mahrem kapıları gibi pırıl pırıl yanan yıldızları, nekadar uzun seyrettik sizinle.. böyle başbaşa sessiz ve hareketsiz....

Gittikçe artan bir heyecan taşıyordu içimden. Nihayetsiz bir rikkatle kollarımı açmak, bütün cihanı kucaklamak ihtiyaci e çırpınıyordum... Kendi kendimi.. kalbimi, hayatımı, bütün benliğimi birine vermek, bütün ruhumla onu sevmek istiyordum bu dakikada...

Ynımda bir rüya içinde gibi mırıldandınız siz de: «Oh, nerdeyiz? Nereye götürüyor bizi dalgalar?.. Dünyadan ayrıldık, uzaklaştık sanıyorum ben... Ne tatlı, ne tatlı şey bu Allahım!.. Ah, siz de bir parçacık anlamış, sevmiş olsaydınız ne olurdu benil!.»

Kalbim duracak sanıyordum. Birşey söyliyemiyor, cevap veremiyordum. Nefesim tutuluyor, göğsüm tıkanıyor gibi, oluyordu. Ben sizi seviyordum. Deli gibi, çılgın gibi. Fakat bunu anlatabilmeme imkân yoktu ki. Hiç kimseyi, hiçbir zaman böyle sevmemiştim. Yanınızda ne kadar mesuttum yarabbi!.. Ve bu bana kifayet ediyordu inanın. Bütün ömrümce kifayet edecek bir hülya, bir saadet vermiştiniz siz bana...

Bir aynı ihtisaslar içinde.. bir aynı rüyaya dalmıştık beraber şimdi. Mini mini asil ellerinizi, anlaşılmaz bir ihtiyaçla ellerimin içine bırakmışdınız artık.. Oh, bilinmez, ilâhî bir kudretin ilhamı idi bu bizi elele veren. Biribirine temas bile etmeden.. biribirinin olan hür benliklerimizin arasında kayıtsız, mahrem ve ma'sum bir izdivaçtı bu!..

Gün ağarmağa başlıyordu. Ufuktan doğru sızan, süzülüp gelen tatlı bir ışık gökü içinden aydınlatmıştı. Niçin bilmiyorum, bir ân öyle sandım ki bu göklerin arkasında gizli bir âlem var... ve bunun esrarı, perdesi sıyrılıyor gözlerimin önünden yavaş yavaş...

Ilık ürperişler içinde, olduğum yerde doğrulduğumu hatırlıyorum. Oh, Allahım! Nasıl tılsımlı bir peri cenneti açıldı gözlerimin önünde bu bir ân. Bana öyle geldi ki erişilmez uzak iklimlerde pembe, altın renkli güller, hercai menekşelikler içinde peri kızları sabah uykularından silkiniyorlar. Çözülmüş dağınık altın saçlarını sarkıtıyor, ıslatıyorlardı engin sularda...

Size de bunu göstermek:«Fecre bakınız sevgilim» demek için bir ân döndüm. Fakat, hayır. Siz beni çıldırttınız o dakikada... Görünmiyen peri elleri ne nazlı, ne gizli ihtimamlarla.. nasıl incecik pembe gül yapracıkları serpmişti sizin de yüzünüze, saçlarınıza, dantellerinize bu bir ân içinde bilseniz?..

Çıldırtan bir gülümseyişle dudaklarınızı bana uzatıyor, bütün benliğinizi vermek, kendinizi kollarımın arasına bırakmak iştiyakile titriyordunuz siz de şimdi.. ikimiz de böyle titreşerek, biribirimizin kollarına atıldık ozaman.. Bana öyle geldi ki asıl fecri, bütün bir cihanı kucaklıyorum ben kollarımda.. Ve bitmiyecek bir saadeti, aşk denen bu ilâhî iksiri içtim ozaman işte dudaklarınızdan...

... Kendinizi kollarımın arasına bırakmak iştiyakile titriyordunuz sizde şimdi.....

REN EFSANELERİ

◆

Yazan:
ZEYNEL AKKOÇ

★

Geçen aylarda Almanyanın, Ren havzasını askerleştirmesi ile, dünya gözü buraya çevrildi.

Günün büyük dedikodusuna hedef olan bu koca nehir, insana neler ilham etmez. Tarihin birçok devirlerinde Avrupanın muhtelif yerlerinden, ve Asyadan bir sel gibi akan atlılar.. dizginlerini bu sahillerde çekerler, atlarını bu nehrin efsaneli sularile sulalardı.

İskandinav ve Kafkas dağlarından inen Gotlar, Vizigotlar, Hünler, Alânlar, Franklar, Saksonlar hepsi buradan geçmişler ve buralarda dövüşmüşlerdi.

Ren havzası mitolojinin ilkbaharı.. fantazinin zengin bir diyarıdır.

Her dağının, her kırının hususî bir efsanesi, esrarengiz bir mazisi vardır.

Ormanları, dağları, suları hayalî mahlûklarla doludur.

Bu diyarın musiki üstatlarına, ediplere ilham veren en güzel efsanesi Loreley'inkidir.

⁂

Kölu yakınlarında, Renin içinde bazalttan bir tepecik vardır.

Buna Loreley kıyıları derler. Oraya uğrayan herkes onu görmek ister. Bu kayaların büyük bir hususîyeti: sesi yedi defa aksettirmesidir.

Pek eski zamanlarda, Ren babanın sarışın su kızı, burada bulunurmuş. Mehtaplı gecelerde Loreley çok güzel ve tatlı sesile bir şarkı söylediği zaman, koca Ren bir ölü gibi sakin kalır; ve onun sesini ta uzaklara kadar götürürmüş. Geceleri gemisine biner, mehtabın akseden ışıklarile, hayranlıklarını bildiren Ren suları üstünde gezer, sonra gemisini birdenbire kayalara çarptırır ve kaybolurmuş.

Bir gece Loreleyin cazip sesini duyan bir balıkcı kafilesi, şen nağmelerin sihrine uğrayarak, gayri ihtiyarî o tarafa gitmeğe başlıyorlar. Fakat birdenbire koca tekne, sivrilen kayaların üstünde tuz gibi dağılıyor. Gafil balıkcılar, dinlemesine doyamadıkları şarkının kurbanı olarak Ren sularına batıyorlar.

Fakat, büyük bir şans ve tesadüf eseri bunlardan biri kurtuluyor. Ve suların güzel ilâhesini görüyor. Zavallı balıkcı perişan bir halde dönüyor. Önüne gelene, Ren kızının güzelliğini şöyle anlatıyor: «Altın gibi sarı ve uzun saçlı, başında Ren sahillerinin en güzel çiçeklerinden bir taç, büyük mavi gözler, Renin dalgaları kadar beyaz bir vücut, tam manasile hayalin bir kraliçesi.»

Bu tasvirler, zamanın genç ve macera seven prensinin kulağına gidiyor. Ren kızını görmek arzusu onu çıldırtıyor.

Bir gece iki adamile beraber bir kayığa binerek Ren sularına çıkıyor. Yine mehtap Ren sularından aksederek Loreley'in güzelliğini, hayranlığını gösteriyor. Koca Ren, cazip sesin sihrile hareketsiz bir hale gelmiş.

Genç prens, şarkının sarhoşluğile kayığını kayalara doğru sürüyor. Uzaklarda Ren kızı bütün güzelliğile, sanki aya rekabet ediyor. Fakat tam bu sıralarda kayalardan bir dalga gittikçe büyüyerek kayığa doğru geliyor. Şişiyor, şişiyor ve kayığı içine alıp birden kayboluyor. Genç perens kayboluyor, hizmetciler kurtuluyor. Vakayı prensin babasına haber veriyorlar. Babası da kızıyor. Loreley'in ölü veya diri yakalanılmasını emrediyor.

Şövalyeler kayaları çeviriyorlar. Ay, her zamanki gibi yükseldiği zaman kayaların arasından sarışın kız görünüyor. «Burada ne arıyorsunuz?» diyor.

Şövalyeler: «Seni arıyoruz güzel kız, bizim prensimizi nereye koydun, onu bize iade et!» diyorlar.

Ren kızı belinden cevahirli kemerini çıkarıyor ve nehire atıyor. Sonra güzel sesile bağırıyor: «Ey suların kudretli babası, çabuk atlarını gönder, kızın, mağarasına inmek istiyor.»

O zaman nehir küpürüyor, koca dalgalar vücude geliyor. Dalgalar, yüksek yüksek kayaların üstüne çıkıyor. O arada büyük bir dalga bembeyaz bir at oluyor, Loreley onun üstüne atlıyor ve dalgaların gürültüleri arasında kayboluyor.

Şövalyeler perişan bir halde saraya dönüyorlar. Hayret!.. Genç prens oradadır. Meğer dalgalar köpürdüğü zaman, genç prensi de nehrin öbür sahiline sağ selâmet atmışlar.

⁂

İlâhlar, Kahramanlar ve Harpler Nehiri

"Grossvater Rein„
(Ren Dede)

Alp dağlarının şimali garbisinden başlayıp yalçın kayalar arasında bütün süratile koşan Ren, daha sonra bazan düz topraklar üzerinde, bazan da yüksek kayalar, kıvrımlar, sık ormanlar ve sevimli çayırlar arasında akıp gider. En eski zamanlarda bile bu nehrin Almanlarla Fransızları - her bakımdan biribirine zıt olan bu iki milleti - biribirinden ayırıp, aralarında tabiî bir siper olduğunu görüyoruz. Şimdiye kadar neler, neler görmemiş bu koca nehir?.. Birçok milletler ve büyük kahramanlar buradan gelip geçmiş, birçok kanlı harpler burada olmuş. Bunların hepsini Ren baba seyretmiş.

Sezar, Attilâ, Şarlken, Barbaros, Konde, Güstav Adolf, büyük Fredrik buradan geçmişler; ve buralarda harpler yapmışlar.. ve kaç kereler bu koca nehrin suları kanla boyanmış.

En büyük ve en son haile 1914 de geçmiştir.

⁂

Ren nehrinin Almanya için yalnız stratejik, ekonomik ve birliği tamamlayan bir manası yoktur. Bunlardan başka Renin dinî bir manası da vardır. Bu nehir eski Cermenler tarafından bir yarı ilâh olarak tanılırdı. Bu sebepten şimdiki Almanlar da bu nehre (Ren dede) adını vermişlerdir. Bunun için Ren nehrini Cermenlerin Olimpi sayabiliriz.

Eski Cermenlerin ilâhları, kahramanları ve efsaneleri Ren havzasında türemiş; ve ilk defa olarak buralarda yayılmışlardır. Ren, Wotan, Zigfrid, Walkiryeler ve Nibelung'lerin vatanıdır. Bu yüzden Ren Almanların gözbebeği olmuştur.

⁂

Cermen mitolojisine göre dünyanın yaradılışı şöyle izah edilmektedir: Wotan'ın Walhalla'sında kahramanlar biribirlerile dövüşerek ölüyorlar. Walkirye'ler (zırhlı süvari kadınlar) bu kahramanların cesetlerini rüzgâr gibi uçan atları üzerinde taşıyorlar.

Dövüşme sabahtan akşama kadar sürüyor. Akşam olunca hepsi ağır yaralı olarak yerlere seriliyor.

⁂

Ne korkunç, ne kanlı bir mitoloji, tam şimal memleketlerinin ve iklimine ve tabiatına uygun bir hayal tarzı. Sık, korkunç ve karanlık ormanların; şiddetli ve öldürücü soğukların, lâpa lâpa yağan karların doğurduğu bir mitoloji. Istırap ve ölümle taçlanmış olan bu efsane, Ege ve Akdeniz mitolojisinin tam zıddıdır.

⁂

Şarktan gelen milletlerin baskını ve yeni yerler aramak mecburiyeti dolayısile Cermenler, garbe ilerliyorlar ve Ren nehrinin kıyılarına kadar geliyorlar. Burada iklimin tatlılığı, tabiatın bin bir çeşit servetleri, güzellikleri Cermenleri hayran bırakıyor; ve onların o kadar hoşlarına gidiyor ki, derhal eski mitolojilerini Ren havzasında diriltmeğe başlayorlar. Mistik ve muhteşem güzelliğile akan nehrin mecrası ilâhların ikametgâhı, kendisi de bir yarım ilâh sayılıyor.

Ren ikliminin ve tabiatının tesiri altında Cermenlerin soğuk memleketlere ha

olan efsaneleri de değişmeğe başlıyor. Koca nehir, ilâhlarla, kahramanlarla, devlerle, perilerle, orman adamları ve yeraltında yaşayan ufak yarım ilâhlarla doluyor; ve böylece Ren mitolojisi meydana geliyor.

* * *

Bu altın efsanenin mevzuunu Rikard Wagner, büyük kudretile, bir kahramanlar müziği halinde yaşatmış; ve bütün dünyaya tanıtmıştır.

Büyük Ren babanın sarışın ve mavi gözlü güzel kızları, nehrin altında ve mağaralarda gömülü olan altınları muha-

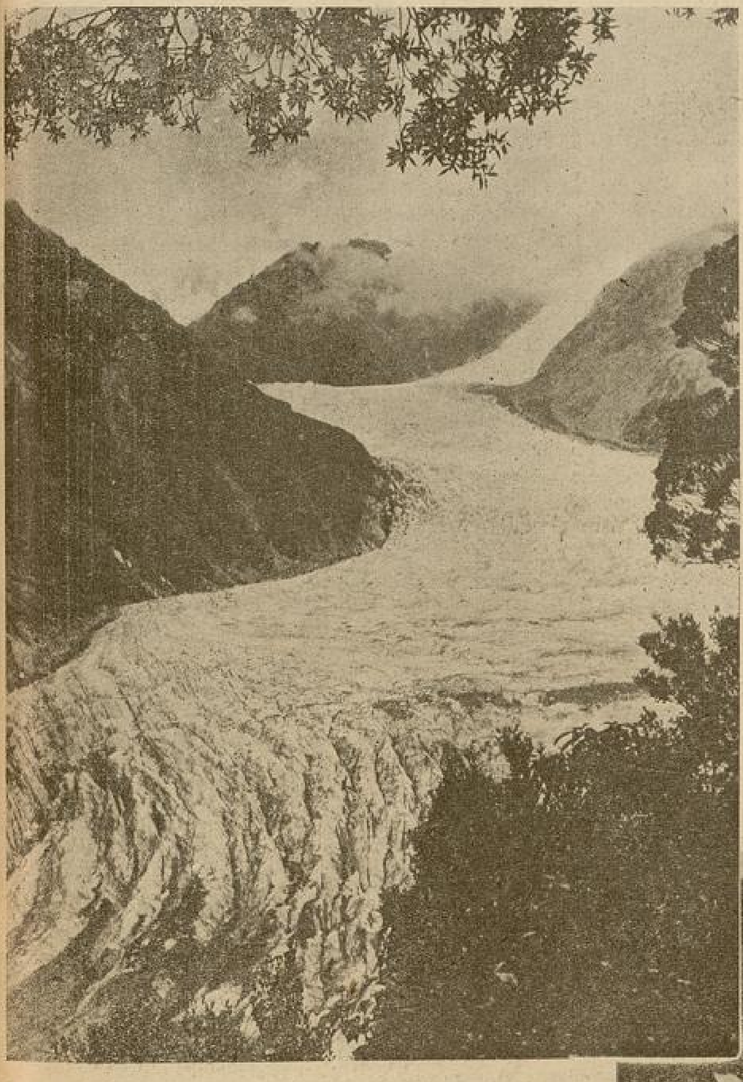

faza ediyor'ar. Mehtaplı gecelerde bu sarışın kızlar, Renin dalgalarile başbaşa vererek şarkılar söyliyorlar:

«Bu altından bir yüzük yapan adam, bütün altınların sahibi olacaktır. Fakat altını ele geçirmek için, aşktan vazgeçmek gerektir.»

Altın, şehvetin ve egoizmin sembolidir. Bu sembolin karşısında saf, doğru, ideal arayan bir kahraman bulunuyor. Fakat aşktan kim vazgeçebilir ki? Yalnız yeraltı yarımilâhlarının, kıralı Nibelung Alberik aşktan vazgeçebilir. İşte vazgeçiyor, altınları alıyor ve kendi sarayına çekiliyor.

O günden sonra Ren parlaklığını ve güzelliğini kaybediyor, ve derin karanlığı içinde akıp gidiyor.

Renin altınları Wotan'a lâzımdır; beş yüz elli kapılı Walhalla'yı yapan devler, Wotandan ücret yerine aşk ilâhesi Freja'yı istiyorlar. Wotan, Alberikten altın yüzüğü defineyle beraber çalıyor; ve Freja'nın yerine devlere veriyor.

Fufner Favolt ve (devler) defineyi alıyorlar ve Freja dan vazgeçiyorlar.

Fakat, yüzükle altınların üzerlerinde birer lânet damgası vardır; ve bunlar nehrin topraklarına karışmayınca, ne insanlar.. ne de ilâhlar rahat yüzü görmiyeceklerdir.

Gerçekten Fafuerle Favolt defineyi bölüşürken, aralarında kavga çıkıyor. Favolt ölüyor, Fafuer korkunç bir ejderha şekline giriyor, ve ağzından alevler fışkıran bu ejderha defineyi muhafaza ediyor. Artık kim cüret edip te defineyi ejderhadan alabilir?.. ve Ren babanın sularına eski güzelliğini verebilir?

İlâhlar bunu yapamaz. Bunu yapacak olan ancak kahraman yarımilâhlardır.

* * *

En sonra yarımilâh Zigfrid dünyaya geliyor. Ormanlarda serbestçe büyüyen bu yarımilâh birçok esrarengiz şeyler öğreniyor, kuşların dilinden anlıyor. Tıpkı Ege efsanesinin Herkülü ve Akdenizin Orfeos ı gibi...

Zigfrid gidip ejderi öldürüyor, yüzüğü ve altınları alıyor. Uğursuz tılsım tesirini kaybediyor, çünki Zigfrid bunları zaferle ve arzu duymadan kazanmıştır.

Artık o, esrarengiz Walkiri'yi arayıp bulabilir. Waton, Brunild'i cezalandırmış ve onu bir kaya üzerine dikip etrafını çepçevre ateşten bir siperle kapamıştır. Kahraman Zigfrid büyük bir cesaretle bu siperden atlıyor ve Brunild'i uyandırıyor.

Waton'un kızı şimdi bir ilâhe değil, bir kahramanın sevgilisidir. Ve bu cesur gencin eşi olmak istiyor. İlâhlar mahvolmuştur. Artık dünyayı Zigfridle Walkiri den türeyen cesur bir nesil idare edecektir.

* * *

Birgün Zigfrid ormandan geçerken kuşların konuşmalarına kulak veriyor. Renin esrarengiz kızlarından oldukları anlaşılan bu kuşlar, yüzükten, altınlardan ve bunların üzerindeki uğursuz damgadan bahsediyorlar.

Zigfrid bunları işitir işitmez bütün saflığını kaybediyor. Dönüşte Alberik'in oğlu Aghen, Zigfridi bir mızrakla arkasından vurup yaralıyor. Zigfrid yere düşüp ölüyor. Bütün dünya sarsılıyor.

Kahramanın bir türlü teselli bulmayan eşi Brunild, altınları Rene atıyor ve atına binip gece gündüz dolaşmağa başlıyor.

* * *

Koca Ren, yine eskisi gibi parlak, muhteşem ve esrarengiz güzelliğini kazanıyor....

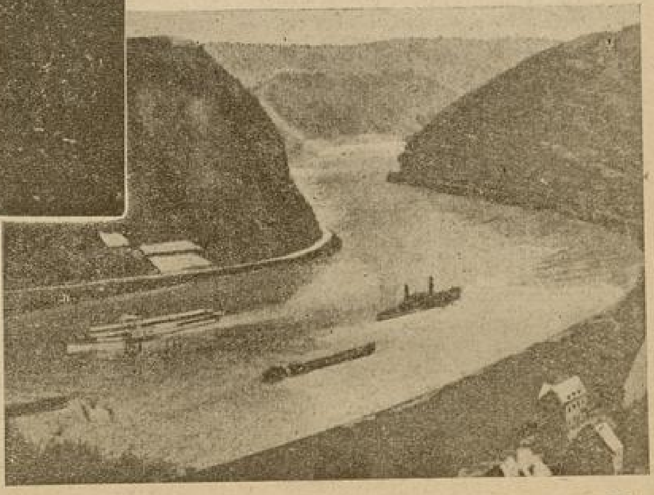

DEĞİRMENİMDEN MEKTUBLAR : IV

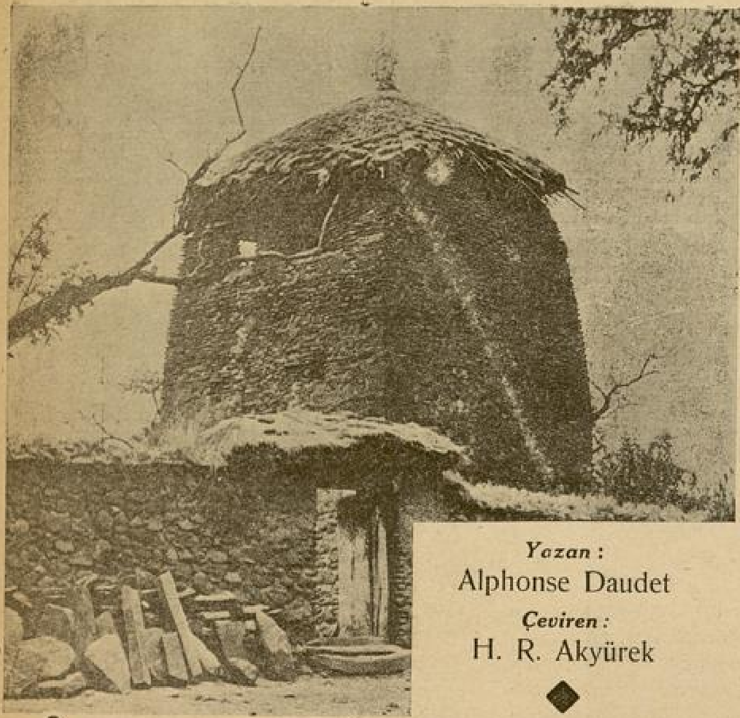

Yazan :
Alphonse Daudet
Çeviren :
H. R. Akyürek

Parisde lirik şair M. Pierre Gringoire'a

Zavallı Gringoire'ciğim, hep bildiğim gibisin!

Sana Paris'in iyi bir gazetesinde kronikörlük verirler de, nasıl reddetmiye kalkarsın... Ey bahtsız çocuk, bak! Şu delik deşik yeleğe, şu perişan kunduralara, açlığı ilân eden şu zayif yüze bak. İşte güzel kafiye hırsının sonu! İşte sir Apollo'nun kâğıtları içinde on senelik sadıkane hizmetlerin sana malolduğu şey... Nihayet, utanç duymıyor musun?

Kronikçi ol, ahmak! Kronikçi ol! Kolaycacık para kazanırsın. Brébant'da [*] bir masan olur. Ve bayramlarda kendini, şapkanda yeni bir tüyle [**] gösterebilirsin.

Hayır mı? İstemiyor musun? Sonuna kadar canının istediği gibi, hür kalmak mı istiyorsun?... Peki, bir parçacık ***M. Seguin'in keçisi*** hikâyesini dinle. Hür yaşamak istemenin neye malolduğunu görürsün.

* * *

M. Seguin keçileriyle hiç mesut olmamıştı.

Keçilerinin hepsini ayni şekilde kaybediyordu: Bir sabah iplerini koparıp dağa kaçıyorlar, ve orada onları kurtlar yiyordu. Ne efendilerinin okşamaları.. ne de kurt korkusu, hiç birşey onları alıkoyamıyordu. Anlaşılan bunlar, ne bahasına olursa olsun, hürriyet ve kır havası isteyip, kimseye tâbi olmıyan keçilerdi.

Hayvanlarının hallerine bir mana veremeyen iyi kalpli M. Seguin, hayret ve keder içindeydi.

— Bitti, diyordu. Keçiler benim yanımda sıkılıyorlar. Artık hiç birini alıkoyamıyacağım.

Bununla beraber cesareti kırılmadı; ve ayni şekilde altı keçi kaybettikten sonra bir yedincisini aldı. Sade, bu sefer yanında kalmıya daha iyi alışabilmesi için, onu pek genç intihap etmek akıllılığını gösterdi.

Ah! M. Seguin'in keçisi ne güzeldi görsen, Gringoire! Tatlı gözleri, çenesinin ucunda yarsubay sakalı, siyah ve parlak takunyaları, menevişli boynuzları; ve ona bir harmani vücude getiren uzun beyaz tüyleriyle ne güzeldi! Yalan söylemeyim ama Esmeralda'nın oğlağı kadar güzeldi, - hatırlarsın değil mi Gringoire? - Dahası var, bir yerciğe kıpırdamadan otlıyan, ayağı ile çanağına basmıyan itaatkâr, nazlı sevimli bir keçicik...

M. Seguin'in, evinin arkasında akdikenlerle çevrilmiş bir tarlası vardı. Yeni pansiyoneri oraya yerleştirdi. Kabil olduğu kadar çok ip bırakmıya gayret ederek çayırın en güzel yerinde bir kazığa bağladı onu. Zaman zaman gelip iyi olup olmadığına bakıyordu. Keçisi o kadar mesut görünüyor, ve otları o kadar istekle yiyordu ki.. M. Seguin memnun, hayran oluyordu.

Zavallı adamcağız:

— Nihayet, işte yanımda sıkılmıyacak olan bir tanesi! diyordu!

M. Seguin yanılıyordu. Keçi sıkıldı.

* * *

Keçi birgün, dağa bakarken kendi kendine:

— Oraları kimbilir ne güzeldir? dedi. Adamın boynunu yüzen şu melun kayış bulunmadan, fundalıklarda sıçrayıp oynamak ne hoş olur!.. Bir tek tarlada otlamak, bir eşek yahut ta öküz için iyi!... Keçilere genişlik lâzım.

İşte o ândan itibaren tarlanın otları ona yavan geldi. Sıkıntı başladı. Zaifladı. Sütü azaldı. Onun böyle başı dağ tarafına çevrik, burun delikleri açık, kederli kederli Mel... Mel... yaparak her gün bu kadar ıstırap çektiğini görmek, yürekler acısıydı.

M. Seguin pek âlâ görüyordu ki keçisinin bir şeyi vardı. Fakat nesi vardı? Bunu bilemiyordu... Bir sabah, onu sağmasını bitirdiği sırada, keçi döndü ve kendi lehçesi ile:

— Dinleyin M. Seguin, dedi. Sizin yanınızda azar azar eriyip bitiyorum. Bırakın beni dağa gideyim.

M. Seguin:

— Aman Allahım!... Bu da!...

Diye hayretle haykırdı. Bu darbe ile elinden çömleğini düşürdü. Yere keçisinin yanına oturarak:

— Nasıl Blanquette, benden ayrılmak mı istiyorsun!

Blanquette cevap verdi:

— Evet, M. Seguin.

— Burada ot mu az?

— Oh! Hayır, M. Seguin.

— İhtimal ipin çok kısa. Daha fazla uzatmamı ister misin?

— Zahmete değmez, M. Seguin.

— O halde ne yapayım sana? Ne istiyorsun?

— Dağa gitmek istiyorum, M. Seguin.

— Fakat bedbaht, dağda kurt bulunduğunu bilmiyor musun... Karşına çıkarsa ne yaparsın?

— Ona boynuzlarımla vururum, M. Seguin.

— Senin boynuzların kurda vız gelir. Benim, senden başka türlü boynuzları olan keçilerimi yedi o.. Geçen sene burada bulunan zavallı ihtiyar Renaude'u pek âlâ bileceksin, değil mi? Boğa gibi kuvvetli, şirret bir bayan keçi. Bütün gece kurtla boğuştu... En sonunda sabahleyin kurt onu kıtır kıtır yedi.

— Yazık! Zavallı Renaude!... Zararı yok M. Seguin, bırakın beni dağa gideyim.

M. Seguin:

— Hey Allahım!... dedi. Keçilerime ne oluyor? Bir tanesini daha kurt yiyecek.. Ya öyle mi, hayır.. Seni zorla kurtaracağım çapkın!.. İpini koparırsın diyerek seni ahıra kapatacağım. Hep orada kalacaksın.

M. Seguin bunun üzerine keçiyi kap karanlık bir ahıra götürdü. Kapısını da sımsıkı kilitledi. Fakat maateessüf pencereyi unutmuştu. Ve daha arkasını dönmeden küçük keçi fırlayıp kaçtı...

Ne o? Gülüyor musun, Gringoire? O da sorulur mu desene! Sanırım sen de bu iyi kalpli M. Seguin'e göre bu keçiler

[*] Parisin meşhur lokantacısı
[**] Zenginlik alâmeti

zümresindensin... Biraz sonra gülüp |gümediğini görürüz.

Beyaz keçi dağa vardığı zaman hayranlıkla karışık büyük bir memnuniyet duydu. Yaşlı çamların bu kadar güzellerini ömründe görmemişti. Onu, küçük bir kraliçe gibi karşıladılar. Kestane ağaçları, dallarının uçlarıyla onu okşamak için, yerlere kadar eğiliyorlardı. Yolu üzerinde altın renkli katırtırnakları açılıyor, ve ellerinden geldiği kadar güzel kokuyorlardı. Tekmil dağ ona bayram yapıyordu.

Bizim keçi ne memnundu, düşün Gringoire! Artık ne ip, ne kazık... Onu sıçrayıp oynamaktan, istediği gibi atlamaktan alıkoyacak hiç birşey yok... Burada boynuzlarını aşacak kadar ot vardır, azizim!... Hem ne otlar!... Türlü türlü, nefis, leziz...

Bu, tarlanın çayırlığından bambaşkaydı. Ya çiçekler!... Büyük mavi çançiçekleri, uzun keisli lâl yüksük otları, başa vurucu usareleri etrafa fışkıran bir yabani orman!..

Beyaz keçi bütün bunların arasında yarı sarhoş, bacakları havada.. yerlere düşmüş yaprak ve kestanelerle karmakarışık bir halde, meyillerde yuvarlanıyordu.. Sonra bir sıçrayışta ayaklarının üzerine dikiliyor. Hop fırlıyor. Çalıların, şimşirlerin arasında başı ilerde, bazan bir tepenin üstünde, bazan da bir hendeğin dibinde, yukarı, aşağı, her tarafa... Sanki dağda M. Seguin'in on tane keçisi var.

Blanquette hiçbir şeyden korkmuyordu.

Yolu üzerindeki, etrafa toz halinde su parçacıkları, köpük sıçratan büyük selleri bir hoplayışta aşıveriyordu. O vakit te sırsıklam, gidip yassı bir kayanın üzerine uzanıyor, güneşte kurulanıyordu.. Bir keresinde - dişlerinin arasında bir sarı salkım- bir yaylânın kenarında ilerlerken aşağıda, ta aşağılarda, ovada, arkasında tarlasile birlikte M. Seguin'in evini gördü. Bu, onu gözlerinden yaş getirinceye kadar güldürdü.

— Ne ufak! dedi. Orada nasıl durabilmişim?

Zavallıcağız! kendini bu kadar yüksekde görmekle, hiç olmazsa dünya kadar büyük sanıyordu...

Sözün kısası bu, M. Seguin'in keçisi için güzel bir gün oldu. Günün ortalarına doğru sağa sola koşarken, yabani asmaları zevkle yemekde olan bir dağ keçisi sürüsünün arasına düştü. Bizim beyaz elbiseli küçük çapkın, heyecan uyandırdı. Ona asmanın en güzel tarafını verdiler. Ve bütün baylar kibar davrandılar... Hatta anlaşılan, - bu aramızda kalsın, Gringoire, - siyah bir keçi Blanquette'in hoşuna gitmek bahtiyarlığına nail oldu. İki sevgili, bir iki saat ormanda kayboldular. Biribirlerine neler anlattıklarını öğrenmek istersen, onu git te, yosunların içinde görünmeden akan geveze kaynaklara sor.

***

Birdenbire rüzgâr serinledi. Dağ menekşe rengini aldı. Akşam olmuştu...

Küçük keçi:

— Ne çabuk! dedi. Ve pek hayret içinde, durdu.

Aşağıda, çayırlar sis içerisine boğulmuşlardı. M. Seguin'in tarlası sisin içinde kaybolmuştu. Artık evin çatısıyla bir, parçacık dumandan başka bir şey gözükmiyordu. Yerlerine dönen bir sürünün çıngırak seslerini işitti; ve pek keder duydu.. Yuvasına giden bir akdoğan geçerken, kanadıyla ona dokundu. Titredi... Sonra dağda bir uluma:

— Hu! hu!

Kurd hatırına geldi. Cılgın, bütün gün onu hiç düşünmemişti... Aynı zamanda vadide pek uzaktan bir av borusu çalındı. Bu, son bir teşebbüste bulunan iyi kalpli M. Seguin'di.

Kurd:

— Hu! hu! yapıyor.

Boru:

— Gel! gel! diye çağırıyordu.

Blanquette dönecek gibi oldu. Fakat kazık, ip ve tarlanın çiti hatırına gelince, artık bu hayata tahammül edemiyeceğini, kalmanın daha hayırlı olacağını düşündü.

Boru artık çalınmıyordu...

Keçi, arksında bir yaprak hışırtısı duydu. Döndü. Karanlıkda pırıldayan iki gözle dik ve kısa iki kulak farketti. Kurddu.

***

Oradaydı. Ard ayakları üzerine oturmuş, dev gibi, hareketsiz, küçük beyaz keçiye bakıyor, önceden mütelezziz oluyordu. Onu yiyeceğini pek iyi bildiğinden acele etmiyordu, sade keçi geriye döndüğü zaman:

— Ha! Ha! Ha! M. Seguin'in küçük keçisi, diye fena fena gülmeye başladı; ve kocaman kırmızı dilini kıllı dudaklarının üzerinde gezdirdi.

Blanquette mahvolduğunu anladı. Bir ân, bütün gece dövüştükten sonra sabahleyin kurd tarafından yenen ihtiyar Renaude'un hikâyesini hatırlıyarak, kendi kendine, belki hemen kendini bırakıp yedirmenin daha hayırlı olacağını düşündü. Sonra fikrini değiştirerek müdafaaya çekildi. Başı aşağı doğru eğik, boynuzları ilerde, M. Seguin'in ne merd bir keçisiydi... Hayır, kurdu öldürmek hatırından hiç geçmedi. - Keçiler kurdu öldüremezler. - Sade Renaude kadar dayanıp dayanamıyacağını anlamak istiyordu...

O vakıt de canavar ilerledi. Ve küçük boynuzlar dansetmeğe başladılar.

Ah! merd keçicik. Nekadar canla başla çalışıyordu. Yalan söylemiyorum Gringoire, on kereden fazla kurdu, nefes almak için gerilemeğe mecbur etti. Bu birer dakikalık fasılalar esnasında ubur keçi, aceleyle ağzına sevgili otlarından bir parça daha atıyordu. Sonra gene, ağzı dolu olarak, dövüşe dönüyordu... Bu, bütün gece devam etti. M. Seguin'in keçisi, zaman zaman berrak gökyüzünde yıldızların oynayışına bakıyor ve kendi kendine:

— Ah! bir sabahı bulsam... diyordu.

Yıldızlar biribiri ardına söndüler. Blanquette boynuz, kurd da diş darbelerini arttırdı... Ufukta solgun bir ışık belirdi... Bir çiftlikten nezleli bir horoz sesi yükseldi.

Ölmek için, gündüzden gayri beklediği olmıyan zavallı hayvancağaz:

— Hele şükür! dedi. Ve her tarafı kanla lekeli beyaz güzel kürkü içinde, boylu boyunca yere uzandı...

O vakıtte kurd küçük keçinin üzertine atıldı ve onu yedi.

***

Adiyö, Gringoire!

Dinlediğin hikâye benim karinemden çıkma bir icad değildir. Şayet Provence'a gelirsen hizmetkârlarımız sana: *Cobre de moussu Seguin'que ne battegue touto la naui emé lou loup, e piei lou matin lou loup la mangé* diye M. Seguin'in keçisinden, bütün gece dövüşüp en sonunda sabahleyin kurdun yediği keçiden sık sık bahsederler.

Anladın mı Gringoire:

E piei lou matin lou loup la mangé (*)

(*) Ve en sonunda sabahleyin kurd onu yedi.

Necip Bey
Diş Macunu

Her zaman Necip Bey diş macunu kullanmak kat'i lüzumunu öğrendiniz mi?

1 — İçindeki müessir madde hiçbir diş macununda bulunmayan *Necip Bey Diş Macunu* dişlerin en gizli ve etlerinin dişleri çürütmesi icap eden noktalara kadar nüfuz ederek dişleri esaslı temizler.

2 — *Necip Bey Diş Macunu* dişlerin mikroplarını % de yüz mahveder ve dişlerin üzerindeki kefeke tabakalarını temizler.

3 — Dişlerin çürümesine mâni olan mineleri besler. ve diş etlerini kuvvetlendirir. Ağza güzel bir koku verir. Dişleri inci gibi beyazlatır.

SPOR

Yazan :
ŞİNASİ REŞİT

Zavallı Atletizm !

Yukarıya koyduğum bu başlığı, atletizmi tamamen benimsemiş olan Amerikalılar görmüş olsalar, kimbilir ne kadar hayret ederler. Fakat bu başlıkta bir de tahtında müstetir (bizim) kelimesi bulunduğunu hissederlerse, her halde iç'eri biraz rahatlar... Evet zavallı bizim atletizim!

Bugün haziran ayını baştanbaşa aşmış bulunuyoruz. Elimize geçen muhtelif memleketlere ait spor gazetelerinde, bu sporun bu memleketlerde en hızlı zamanlarına girmiş olduğunu, içindeki sürü sürü resimlerden anlıyoruz. Artık bunların hemen hemen hiçbirinde meşin toptan bir eser görülmüyor. Hepsi de, bütün kuvetlerile atletizim ceryanlarını takibe koyulmuşlar! Yunanlıların biribirini takibeden müsabakalarda elde ettikleri dereceler, hepimizi heyecana düşürüyor; Yugoslavların, Romanyalıların tertip ettikleri sayısız millî ve beynelmilel temaslar, bizlere haset hissi veriyor. Ve bütün bu hareketler arasında, biz, bu hususlarda neler yaptığımızı düşünmekten kendimizi alamıyoruz.

Olimpiyat oyunlarına girip girmemek meselesi, günün meselesi oldu. Hemen hemen bütün spor şubeleri kendi sporcularını bu oyunlara götürebilmek kaygusuna düştüler. Herbiri, kendi ayarını ölçebilmek telâşile, yabancılarla temaslar hazırlamakta yarışa giriştiler. Güreşçiler, boksörler, basketbolcular, iskrimciler, futbolcular harıl harıl hazırlanıyor, kendilerini deneyorlar ve, bu hengâmede vaziyetlerini kurtarmağa savaşıyorlar. Esas itibarile fena birşey değil. Şüphesiz ki, gidilsin veya gidilmesin, bu spor şubelerinin sarfettikleri gayretler, memleket hesabına hayırlı neticeler vermekte gecikmiyecektir. Bu muhakkaktır. Fakat yaygarası, heyecanı, telâşı ayuka çıkan bu hareketler arasında, vurdumduymaz bir ağırlıkla uyanmamakta ısrar eden bir atletizm şubesi kaldı. Olimpiyat demek atletizm demek olduğu halde, bu muazzam spor bayramının esası, temeli bu asîl sporun tam kendisi olduğu halde, atletizm şubemizin bu işlere bu kadar bigâne kalışı, akılları durduracak bir uyuşukluk değil de nedir?

Yunanlılar, bu olimpiyat oyunlarını buldukları zaman, ne futbol, ne basketbol, ne boks, ne de iskrim mevcud değildi. Avrupalılar tarafından, bu olimpiyat oyunlarının ihyası düşünüldüğü zaman da, gaye, yine atletizim idi. Ve netekim, bu büyük spor hareketinin açılış töreni de, atletizim müsabakalarıyle beraber yapılır; kapanışı da, yine atletizm müsabakalarının sonuna bırakılır. Bunu böyle kabul ettikten sonra, atletizme iştirak etmeden, diğer turnuvalara iştirak etmek biraz acaip düşmüyor mu? Acaba atletizmde, diğer sporlara nazaran daha mı geriyiz? Kim bunu iddia edebilir? Öyle sanılıyor ki, olimpiyatlara iştirak edecek spor şubelerimizin, hiç olmazsa Balkanlarda ikinci olabilecek bir vaziyeti olmalı imiş! Fena fikir değil. Demek oluyor ki, biz, spor hareketinde kendimize Avrupayı değil, yalnız Balkan'ları ölçü olarak almış oluyoruz. Netekim, güreşcilerimiz, futbolcülerimiz, boksörlerimiz ve basketbolcularımız da, kendilerini Balkanlı komşularımızla ölçmeğe karar vermiş bir vaziyettedirler. Acaba, atletizimde dev adımlarile ilerlemek yolunu tutmuş olan Yunanlılar müstesna, diğer Balkanlı atletleri geride bırakacak birkaç atletimiz çıkmaz mı? Son Balkan oyunlarında kazandığımız altı ikincilik, bize, herşeyden, her türlü teşvikten mahrum olarak çalışan bir avuç atletizmin, alın terile kazandıkları hediyeler değil mi idi ? Bu gün, bir Veysinin, bir İrfanın, bir Sedadın, bir Recebin diğer spor şübelerinde çalışan arkadaşlarından, Balkanlar arası derecesinde bir eksiklikleri var mıdır ? Her zaman için Balkanların en tehlükeli takımı olarak tanınmış, bir defa Balkan birincisi, üç defa ikincisi olmuş; son Balkan oyunlarında ufak bir hata yüzünden - pekaz bir farkla - birinciliği kaybetmiş olan 4×100 bayrak takımımızın, futbol takımımızdan herhangi bir farkı var mıdır ?

Şüphesiz ki atletizm deyince aklımıza yirmi çeşit yarış gelir. Ve yine şüphesizdir ki, bunların birçoklarında henüz istediğimiz kıymette adamlarımız yoktur. Fakat şurası da muhakkaktır ki, Semih, Raif, İrfan, Veysi, Fethi, Karakaş, Faik, Recep, Sedat gibi atletleri, bütün Balkan milletleri de pek ender olarak yetiştirebilmiştir. Bugün teşkil edeceğimiz bir futbol takımında oynayacak oyuncularımızın spor kıymeti ne ise, bu saydığım atletlerin de kıymetleri onlardan hiç aşağı değil, belki de, birçok cihetlerden üstündür. Fakat ne yazık ki onların ölçüsü göz; ve her göze göre değişen bir görüş; diğerinin ölçüsü de hiçbir yerde değişmeyen kronometre ve çelik metredir. Birisi bir veya on gol atsa da ayni derecede galip, üç veya beş gol yese de ayni derecede mağluptur. Ve bu galibiyet veya mağlubiyette, onun kıymetini ölçmekte bizim için müsbet bir ölçü demektir. Diğerinde ise,

Bir çift güzel atlet.

Halepde de koşsa, buradada da koşsa ölçü aynı, fakat galibiyet veya mağlubiyet büsbütün ayrı birer kıymet taşırlar. Bu sebepledir ki, bütün diğer spor şubelerinin alâkadarları rahat rahat konuşurlar; faraziyeler, iddialarda bulunurlarken, atletlere ilk sual olarak:

«Dünya rekoru kaç?» sualini soruveriyorlar. Ve hiçbir zaman İngiltere likinin şampiyonu ile Türkiye likinin birincisi karşılaşdırılsa, acaba ne gibi bir derece elde edilebilir diye sormak kimsenin aklına gelmiyor.

Eğer ölçü, dünya rekoru ise, futbolcularımızın değerini ölçmek için Urguvay veya İtalya millî takımlarını İstanbula getirmek lâzımgelir.

Yok eğer ölçümüz Balkanlar ise o zaman, bütün Balkanlar atletlerin arasında birincilik ve ikincilik kazanmağa muvaffak olabilen mütevazı atletlerimizin de hakkını teslim etmek zarureti vardır. Bahusus ki, atletizm müsabakalarına: elli kişi ile olduğu gibi, bir kişi ile de pek âlâ iştirâk edilebilir. Uzun seneler, yalnız ve yalnız spor sevgisile, hertürlü teşvik ve himayeden, en ufak bir alâkadan mahrum olarak çalışan ve, icabında hiç de küçük görülemiyecek derecelerle yüzümüzü güldüren birkaç atletimizin - diğer sporcu arkadaşlarından hiç de aşağı olmadıkları halde- göz göre göre hakkını yemiyelim! Atletizm Federasyonu henüz rehavetten kurtulup harekete geçemiyorsa, bunu daha yüksek makamlardan istemek, eski bir atlet olmamız dolayisile, bir hakkımızdır. Kendilerine hayat hakkı bile verilmeyen bir muhitte, sırf enerjileri ve spor sevgileri ile atletizm sporunu ayakta tutmağa çalışan, feragat sahibi tam amatör sporculara, bundan daha kıymetli bir mükâfat da olamaz.

Biribirlerini Müdafaa...

— Başı 3 üncü sayfada —

Erkek — Hayır... Sizi temin ederim ki...

Kadın — Niçin üzülüyorsunuz?.. Böyle komplimanlara gücenecek, gücenmiş görünecek kadar toy, ve sahte vakar değilim. Sonra, bu güzel yaz gününde; gençler, denizde çığlık çığlık biribirlerini kovalar, koşar, yüzer, eğlenirlerken bizim, somurtup oturmamız, hayata... [güler:] içimizin gençliğine karşı nankörlük olmaz mı?

Erkek — [Kadının ellerini tutar:] Ne güzel elleriniz var... Canfes gibi, ipek gibi... Bu günkü arkadaşlığımızın beni nekadar sevindirdiğini, bahtiyar ettiğini bilmezsiniz. Sizin gibi bir hayat arkadaşım olmalıydı.

Kadın — Hep para ile alâkadar olmayan, biraz da aşk terennüm eden bir kadın değil mi?

Erkek — Alay etmeyiniz... Sizi yakından tanımıyorum, ve ilk defa gördüğüm halde, hayatımın gizli köşelerini açtım. Beni gülünç mü buluyorsunuz? Fakat, siz, ilk görüşde, insana öyle emniyet veriyorsunuz ki... Sizi görür görmez, öyle ısındım ki...

Kadın — Fazla ısınmayınız... Havalar da sıcak, yanarsınız!

Erkek — Sizin için yanmağa razıyım... Hatta, yavaş yavaş yandığımı.. ve daha yanacağımı hissediyorum.

Kadın — Ne hoşuma gidiyor, biliyor musunuz? Bu kadar genç, güzel, neşeli, cıvıl cıvıl genç kızlar varken, benim için yanıldığını görmek, duymak... Halâ göz ve gönül çelebildiğini duymak, görmek, ben yaşta bir kadın için, bir muvaffakıyettir.

Erkek — Genç, güzel kızlar mı, dediniz?.. Onlar, belki bir ân, kısa, geçici bir ân, göz çelebiliyorlar, okadar.

Kadın — Daha biraz önce, bunun aksini söylüyordunuz.

Erkek — Açıkça söyliyeyim mi?

Kadın — Söyleyiniz!

Erkek — Sizin itimadınızı kaybetmemek içindi... Ben, beni anlayan bir arkadaş istiyorum. Alımlı, sevimli, şirin, zarif... Sizin gibi... Bir arkadaş, bir dost... Hatta bir sevgili... Aşk saatlerinden sonra baş başa verilip konuşulabilecek, anlaşacak bir arkadaş... Anlatabiliyor muyum?

Kadın — [Dalgın:] Evet...

Erkek — [Coşarak:] İçimden öyle geliyor ki, biz, bir arada yaşarsak mesud alacağız... Sözlerime sakın alınmayınız... Size hürmet ediyorum ve bütün saygılarıma rağmen, sizi sevebiliyorum... Burada biribirimize tesadüfümüzde de, taliblerimizi birleşdiren bir sır olduğuna inanmıyor musunuz?.. Burası, hiç geldiğim bir yer değildi.

Kadın — [Süratle:] Benim de öyle... İlk defa geliyorum... Buranın görünüşü, kuytuluğu, havası, beni çekmişti.

Erkek — Taliblerimizin hazırladığı bu tesadüften istifade edelim. Bu dostluğumuz, geçici olmasın; biribirimizi daha iyi anlayabilmemiz daha iyi anlaşabilmemiz için, burada sık sık buluşalım.

Kadın — İşte, bu, beni korkutuyor...

Erkek — Hayır!.. İlk evlenmeniz, gözünüzü fena korkutmuş... Size, evlenme teklifinde bulunmıyacağım... Temiz, lekesiz bir arkadaşlık, bir dostluk... Belki de günün birinde...

Kadın — [Ciddi:] Bu, bir çılgınlık olur... Bununla beraber, hududu aşmamak şartile...

Erkek — Evet... Mademki biribirimizden hoşlandık, biribirimizle sık sık görüşürüz. Hatta okadar ki, biribirimizi müdafaa ederiz. Zaaflarımızı müdafaa ederiz.

Kadın — [Mağlûp gibi:] Fikrimi çeliyorsunuz... Tesiriniz altında kalıyorum!.. Yavaş yavaş, ben de itirafa mecbur kalacağım. Ben de, sizi görünce ısındım ve daha da ısınacağım.

Erkek — [Kadının ellerini öperek:] Ah sevgilim! . Seni nekadar seviyorum! Sana tapıyorum... [Düşünür gibi durur:] Pardon... İsminiz?.. İsminiz ne idi?

Kadın — Neclâ!

Erkek — Evet, Neclâ.. [coşarak:] Neclâ... Neclâcık... Benim ismim de Bahir... hoşunuza gidiyor mu?

Kadın — Bahir; güzel isim.

Erkek — Neclâcık, burada yemek yiyelim mi?

Kadın — Nasıl istersen Bahir!

Erkek — [Kalkarak:] Hem yemek söyliyeyim, hem de, bira soğutturayım. Karşılıklı içeriz. [Camekânlı tarafa doğru yürür:] Gençleri daha çok seviyorum, gençliğe daha çok düşkünüm. Fakat gençler, insanı fazla masrafa sokuyorlar, üstelik eğleniyorlar, aldatıyorlar ve günün birinde yüzüstü bırakıveriyorlar... Neclâ ile pekalâ evlenebilirim. Ben yaşta bir erkekle eş olabilecek bir kadın... Beni, görür görmez ısınıvermiş! Hayır! Ben, hiç öyle değilim.. Ben, bilâkis, düşündüm, taşındım; ölçtüm, biçtim... Biribirimizi müdafaa ederiz, dedim. Kendi duygularımı, kendi menfaatlerimi müdafaa ettim. Kadınların en zekisi bile, his tarafından zayıftırlar. Bira soğutturacağım ama, istemeye istemeye... İçkiden hiç hazzetmem... Hele bira, fena halde midemi şişirir, başağrısı da verir... Adam sen de, açık havada, deniz kenarında, güzelce bir kadınla, başbaşa oturmak, bir keyiftir... Fazla müşkülpesent olmamalı!

Kadın — [Yalnız:] Acaba, akılsızca mı hareket ediyorum? Hesabını, kitabını bilir, tüccar bir adam... Giyinişi, konuşuşu, hiç fena değil... Böyleleri, bir kadını rahat ettirir... Genç, üstelik züğürt bir züppe olsaydı, daha fazla bir saadet umabilir miydim?... Yaşlı değil, çirkin de değil... Mükemmel bir koca... Yalnızlık ta canıma yetti... Evde tek başıma sofraya oturmak, hele uzun kış geceleri yalnızlık, çekilir şey mi? Pazarları biraz gezmek, eğlenmek istiyorum. Etrafımda gülüyorlar, eğleniyorlar. Kolkola gezen genç, yaşlı, hemen her yaşta sevişen çiftleri görmek, içimi hasta ediyor. Bu yalnızlık, ömrüme sürecekti? Ya severek, yahut herhangi bir mecburiyetle evlenecektim... Böyle oluşu, daha iyi... Benim kendisi üzerinde bıraktığım tesire, ilk görüşte bana ısınıverdiğine mukabele etmemiş olsaydım, muhakkak gücenecek, yaralanacak ve affetmiyecekti... Böylelikle onun zayıf tarafını müdafaa etmiş oldum... Bir mektepli çocuk kadar toy ve hassas... Buranın yemekleri kimbilir ne fenadır! Yağların bozuk, etin bayat olduğuna eminim. Evimden başka yerde yemek yemekten hoşlanmam, korkarım... Hele bira ısmarlaması!.. Bu aşıkane bir ziyafet olacak!.. Buna da ehemmiyet veriyor sanırım! Onun zevklerini okşamak, suyunca gitmek icap ediyor... Kendi saadetim için, küçük fedakârlıklara katlanmalıyım... Sadece evine, mutfağına, ve sükûna, rahate bağlı bir hayat arkadaşı olursam, belki yadırgar. Mademki hassas, onu, başka renklerle de oyalamalıyım... Kuru, basit olduğuma kanaat getirmemeli... Hoşlanıyor görünmeliyim... Hakikatlerin etrafına biraz da masal dekoru çevirmeli...

Erkek — [Dönerek:] Söyledim sevgilim! . Mükemmel salon birası varmış! soğutuyorlar. Nasıl, memnun musun, sevgilim?

Kadın — Elbette... Bu, bizim ilk sofranız olacak!

[Denizde, deniz kenarında da dolaşan, kadınlı erkekli bir grup gülerek, konuşarak, bahçeye dolarlar.]

Erkek — [Kadının ellerini tutar:] Hayat, ne güzel, değil mi? Öyle mesudum ki...

Kadın — [Başını erkeğin omuzuna dayar:] Ben de!..

TANGONUN ÖLÜMÜ

— Başı 5 inci sahifede —

— ...

— Söylesene canım.. şark.. garp.. cenup diye senelerce Anadoluda dolaşmak daha mı iyi? Aldığın birkaç kuruş ile diyar diyar sürt işin yoksa?.. İstanbula döndüğünde elde avucta on para yok.. Babadan kalma birkaç ev.. konak da bakımsızlık yüzünden sizlere ömür... eskimiş.. harap olmuş.. sonra?

Seyfi susmuştu. Mektep sıralarında onunla dertleştiği ânları ve aralarında geçen birçok hatıraları düşündü... Sonra sırf teselli maksadile:

— Bu seyahatlar; dolaşmalar mektep sıralarında iken hoş görünürdü amma, hayatta kazın ayağı öyle mi ya?

Ülvi kendine gelmişti...

— Sus Allah aşkına Seyfi! dedi; teselliye muhtaç bir zavallı değilim. Biliyorum, bu istemeden söylediğin sözleri ne için sarfediyorsun?

Yorulmuşlardı. İkisi de, parmaklarını yakacak kadar küçülmüş sigaralarını yola fırlattılar. Önlerinden geçmekte oldukları Taksim sıra kahvelerinden birine girdiler...

Doktor Ülvi kalpağını, gümüş saplı kamçısını bir masa üzerine koydu; arkadaşının karşısında bir hasır sandalyeye oturdu. Sigaralarını yenilediler. Beyaz ince saplı tiryaki fincanlariyla gelen kahvelerini içtiler. Ülvi etrafını nazarları ile iyice süzdükten sonra mahalle, mektep ve meslek arkadaşı Seyfiye, bu yeni vzifesi hakkındaki düşüncelerini anlattı:

— Seyfi! dedi. Ben biliyorsun ki saraya mensup bir adamın sulbünden husule gelmiş, onun kanını taşıyan bir insanım.

Sarayın en sadık bir bendesinin çocuğuyum.

İçini derin, derin çekti. Sigarasına yapıştı. Avurduna dolan dumanları, karşıda ufak kubbesi görünen bir mescidin üzerinde gagalaşan iki kumruya doğru üfürüp:

— Evet.. maalesef böyleyim.

Sonra tekrar kahvenin köşelerinde pinekleyen, tavla atan, domina oynıyan birkaç müşteriyi gözden geçirdi. Dinlenmekten korktu. Ve daha yavaş bir sesle devam etti:

— Babam (......) mutasarrıfı idi. Mektebi hukuku bitirdiği zaman - annesinin anlattığına göre - pederi sarayın(......) başısı imiş.

Bugün benim başıma gelen, o zaman babamın başına gelmiş.

Onu derhal saraya almışlar.. ve istemiye istemiye, babasının biricik arzusunu yerine getirmiş.. Saray muhitinden daima uzak yaşamak isteyen babam, bir kere bu mülevves muhite girdikten sonra, çıkmak istememiş.

Seni temin ederim ki babam, etrafını iyi gören, mefkûreci ve hatta yaşadığı devrin müsadea ettiği nisbette de hüriyetperver bir insanmış.. Fakat dikkat ediyor musun idealist.. hüriyetperver bir insanmış diyorum..

Yeşil gözlerinde doktorun, teessür dalgaları çalkandı. Ve:

— Fakat şimdi; dedi.. tam manasile kendisini ve hatta bizleri saraya satmış bir adamdır. Bir ekmek için.. bir aç mide için benliğini feda eden bir insandır.

Çünki biz sultanî tahsilini yaparken, saraydaki çalışma odasında firenkçe bir gazete bulunduğundan, iki buçuk sene müddetle sürgüne gitti. Ondan sonra tekrar saraya intisap edebilmek için yapmadığı rezalet kalmamıştır. Ve nihayet, eski alaydan yetişme dayı zadelerinden Hacı Eşref paşanın tavassutu ile, yeniden bu menhus vazifesi başına gelmiştir. İşte babamın sukutu...

Ne olurdu Seyfi babam Anadoluda kalsaydı da.. ve oraların saf havası.. masum çehreleri içinde yaşasaydı!..

Seyfi arkadaşına güldü:

— Maalesef, dedi, o temiz muhitte de yaşayanlar arasına korktuğun, nefret ettiğin duyuşlar, hisler; rüzgârlı bir havada söndürülmeye teşebbüs olunmıyan bir yangın sirayeti ile yayılıyor...

Doktor Ülvi acı acı homurdandı.

Hic söndürmediği sigarasını baş parmağı üzerinde ezdi; ve

— Babamın, saray hayatına ait bir çok hatıralarını idrak etmişimdir.

Evet Seyfi! para boldu, iş rahattı. Fakat kalpler kırık.. gönüller heyecanda, ruhlar tefessüh etmekte idi.

Babamın yaşayış tarzını; acı günlerini çok iyi hatırladığım içindir ki ben, hanedan denilen sefiller arasında yaşamak; onlarla ayni çatı altında.. onların rakı, şarap.. kadın.. kız âlemlerile geçen sarhoş hayatları arasına karışmak istemiyordum.

(Arkası var)

İSTANBUL - İZMİT - KANDIRA YOLU

— Başı 9 uncu sahifede —

men orada değil mi imiş! Beni görünce bir sevindi ki sormayın... Arkadan başladı mutat muhavereler;

— Nasıl, kasabamızı beğendin mi? Hele bu akşam sana Kandıranın kaşarlarından, yoğurtlarından bir tattıralım, yarın da bol bol gezdiririz! Önce biraz dinlen bakalım, bir acı kahvemizi iç de...

Oturduk çardağın altındaki kahveye. Birkaç dakika içinde heman kalabalıklaşmıştık. Doğrusu ya, Kandıralılar misafir seven insanlar. Fakat şu da var ki, ben burada hiç de yabancı gibi değildim. Adamcıl ve azçok münevver bir muhit içindeyim. Yerli halktan bir çoğunun çocukları İstanbuldaki liselerde okuyormuş:

— Bizim bir ayağımız Kandırada ise, bir ayağımız da İstanbuldadır, diyorlar. Kültür bakımından İstanbula bağlı olan Kandıralılar, ticarî sahada da ayni durumdalar. Taze kaşar yapan kaşarhaneleri, mallarını Balıkpazarına yolluyor. Odunculukla meşgul olanlar, Karadeniz yolile gelen yelkenlilerini Fındıklı, Salıpazarı önüne demirliyorlar... İstanbul, Kandıranın adeta dış pazarı. Bu kadar ihracat yapılan yerden, bir ben ithal edilmişim, çok mu?

Ertesi sabah, Kandıra pazarının kurulduğu güne rastlayormuş. çarşıyı, meydan yerini görmeyin. Bir kalabalık, bir kalabalık ki... Köylerden yoğurt getiren kadınlar, merkebinin sırtına zahire yükleyen ihtiyarlar, manifatura eşyası satanlar vesaire, vesaire...

Biz buralardan geçerek kasabanın garp tarafına indik. Oradan bütün Kandıra gözüküyor. Çünki, mahalleler, eğri ve taşlık bir yüz üzerine kurulmuş. Fakat, geldiğimiz yerin manzarasına, hele serinliğine diyecek yok. Meğer, burası Kandıranın mesiresi imiş. Adı Namazgâh. Büyük bir ağacın gölgesinde oturduk. Önümüzde durgun sulu bir dere. İçinde sandalla geziliyor, adeta küçük bir Göksu... Akşam serinliği başlamak üzere. Peyzajın güzelliğine kuşların cıvıltıları karışıyor. Ufukta İzmite giden şosenin incecik izi var, önümüzde de hazırlanan sofralar... Tabiat ve iştihası yerinde bir mide: İkisi bir araya geldi mi, mükemmel! Yumuşak bir yatak, tok bir karın ve yaşamak endişesi olmadan gezmek, eğlenmek. İşte, bugünkü seyyahın ideali! Buna, biraz da macera katmak lâzım değil mi? Bazan evet, bazan hayır! Güzel bir bayanla karşılaşmak, evet, fakat bizim karakol safası nevinden olursa, hayır!

Gönüllerimizin Esrarı

— Baş tarafı 13 üncü sayfada —

gider. Bu aşk, mukadderdir, ne âşık, ne de maşuka, bu aşktan kurtulamaz. Bu aşkı biraz daha incelersek, sevişenlerin başkalarını sevemedikleri neticesini çıkarabiliriz. Bunlar, ne kadar fettan, ne kadar sefih olurlarsa olsunlar, hiçbir zaman biribirlerini gönüllerinden çıkaramazlar. Bu aşk, adeta Hegel'in imperatif Categorique vazifesine benzer. Aşk, bir vazifedir. Ne hayatta, ne de hayattan sonra ölür. Bu aşk, dünya var oldukça yaşayacak, maddeden sonra mâna, hatıra halinde de var olacak, var bilinecektir!

Bu aşk, Almanyada yoktur. Göthe ile Şiller, Alman aşkının karakterini göstermişlerdi. Faust, aşkı bir kazaya kurban etti. Werther de kendisini aşka kurban etti!

Alman aşkı, Alman ruhu gibi metafizik değildir. Onun için, ebedî sayılamaz. Bu aşk, bir kazaya uğrayabilir, kaybolur, gider. Yalnız, hayat ta aşkla beraber sona erer. Alman aşkı, aşkın ölümünden sonraki hali düşünmemiştir. Çünki, hayatın ferdlere has birşey olduğuna inanmaz. Onun beşbin senelik ruhî bünyesine göre, biz, denizden bir katreyiz. Ölünce, denize karışır, kayboluruz. Bu eski Alman mitolojisi, Götheyi de, Schilleri de serbest bırakmıyordu. İnsan öyle sanıyor ki, eski Cermen ilâhı Thor, elindeki çekici aşkın kafasına indiriyor, her aşk ta böylece kayboluyor. İstefan Zweig bile, bu aşktan daha ilerisini göremedi. İtalyan aşkının mes'ut günleri, Almanyada kısadır. Ancak, İtalya seyahatına çıkan âşıkların mes'ut geceleri geçer, neş'enin manası anlaşılır, aşkın muzikal ahengi duyulur.

Bu Alman aşk seyahatı, Goethe'den kalmış bir an'anedir. Fakat, Almanlığı da bu dahî kadar hiçbir Alman temsil etmiyor ki.. Alman aşkına, o, mânâ vermiştir. Onun an'anesi, Alman aşkının da an'anesinden başka ne olabilir?

Alman ve İtalyan aşklarından uzaklaşan başka bir mistik aşk da görüyoruz: Rus aşkı!

Ferdi inkâr eden komünizim, aşkı da şehvetcilik derekesine indirdi. Aşk, komünist edebiyatından çıkarıldı. Halbuki, aşk edebiyattan çıkarken, edebiyat ta komünist Rusyadan çıkıyordu. Edebiyat, ferdin kendine akışının bir sesi, bir çağıltısıdır. Her ân değişen, giden bir çağıltı. Sanatkâra da, bu akış çağıltısının bestekârı diyebiliriz. Fakat, o da ferttir. Kendi içindeki çağıltı sesile yeni ahengi, herkesi mesteden sesi verir. Bu ses, aşktan gelir, aşka gider.

Komünizim, bu sesi de gönülsüz, dilsiz ve sessiz maddeden çıkarmak istedi. On senelik tecrübe, maddenin sessizliğini gösterdi. Sonra, mideyi konuşturmak istedi. Pis mide, ne açlığın, ne tokluğun sesini veriyordu. O zaman, Dostievski, Gogol, Türgeniyef gibi aşk devrinin birer yadigârı olan şefler ortaya atıldı. Büyük Pankomünist edebiyat kongresinde bütün acı hakikatler ortaya sürüldü. Maksim Gorki, komünist Rusyada edebiyatın öldüğünü söyledi. Biricik komünist âlimi olan eski maarif komiseri Lunaçarski, komünizmin ferdî inkârdan vazgeçerek insanlığın temel taşı olan edebiyatın Rusyada tekrar dirilmesini istedi. Öyle ki, Karl Marksı red şeklinde bir tefsirde bulundu. Bu adamdan sonradır ki, iki üç senedir komünist Rusyada Çarlık devrinin aşkları sahneye çıktı. Eski devrin aşk edebiyatı, altın ruble gibi kapışılmağa başlandı. Bu aşk, asırların büyüttüğü Rus aşkıydı. Onun da, İtalyan ve Alman aşkları gibi beşerî eserleri vardı!

Rus aşkı, memnu bir meyva değildir: Türgeniyef, bu aşkın olgun büyüklüğünü görmüştü. Tolstoy, Anna Kareninde ona bir nefes vererek diriltmek istemişti.] Çünkü, bu aşk ta Dostiyevski tarafından bir mücrim gibi öldürülmüştü. Gogol, üç dahinin meydana çıkarmak istediği bu aşkın sesini de duymuş, Rus izbelerinde, mujik köylerinde yaşatılan nağmeleri toplamıştı.

Rus aşkı, başlı başına metafizik bir varlıktır. Alman aşkı gibi bir kazaya kurban gitmez. Sonra, İtalyan aşkı gibi de mukadder değildir. Bu aşk ferdin bir eseridir.

O, ne ezelde vardır, ne de ebede gidecektir. Ferd, kendi büyüklüğünü göstermek için bu aşkı yaratmaktadır. Onun içindir ki, kendi eserile de istediği gibi oynayabilir. Kâh, onu sever, öper, onun cazibesinde mestolur; kâh, onu kırar, öldürür, onun hatırasında kaybolur.. ve kâh, onu diriltir, oynar, onun bir gamzesinde yaşar, kalır!

(Devam edecek)

Vardar Ali Paşa

Başı 19 uncu sayfada

Döğüş bittiği zaman Vardar Ali Paşa, alnından yüzüne doğru akan kanlarla kıskıvrak bağlı olarak İbşir Paşanın çadırına sokuldu.

İbşir Paşa güya «Paşa karındaşı»nın gönlünü hoşetmeğe çalıştı. Yerinden kalkarak zavallı vezirin bağlarını çözdü:

— Paşa baba, bu ne haldir? Niçin kendini böyle tehlikeye attın? dedi.

Vardar Ali Paşanın kanlı yüzü sapsarı idi. Kaşlarını çatarak hiddetle:

— Ben ne işledim sana? diye bağırdı. Senin karını Sıvasdan istediler, ırzını, namusunu korudum, vermedim. Bunun için mi senin gibi herifi üzerimize saldırttılar? Zulme uğramış Tanrı kullarının malını alıp vermediğim için mi beni katletmek icab ediyor?

İbşir Paşa susuyor, önüne bakıyordu. Vardar Ali Paşa onun bu sinsi sükûtundaki manayı kavramışdı:

— Sen ki erkek adamsın, ve böyle namusunu, karını koruyanları katle memur edilirsin, kabul eylersin!.. Tuuuuh sana!.. Sende namus, ırz, haya yok mu?.. Tuuuuh senin sakalına!..

Vardar Ali ağzına geleni söylüyor, İbşiri mütemadiyen tahkir ediyordu. İbşir utancından okadar kızarmıştı ki, çadır direkleri önünde el pençe bekleyen uşaklarından çekindi, ayağa kalkarak:

— Hele istirahat buyurun Paşa baba!.. dedi, perdeyi açarak dışarı çıktı. Etrafına bakındı ve karşısında duran adamlarından birini el işaretile yanına çağırdı. Parmağile çadırı göstererek:

— Boğun!.. dedi.

Osmanlı tarihinin en namuslu vezirlerinden biri olan Vardar Ali paşa, biraz sonra çadırın içinde amansızca boğuluyor; ve koparılan başı bir tepsiye konularak İstanbula, deli padişaha gönderiliyordu.

Halâ O Kârvan Yürüyordu

— Başı 21 inci sayfada —

burada yok!» dedi. Melik: «Nedir?» diye sordu. Zeynep mırıldandı: «Leylâk..» O, bu sözleri işidince bütün limanlara süvariler saldı. Emrinde: «Bütün demirli gemilerin yedi deniz aşırı giderek leylâk getirmelerini!» söyledi.

Gemiler gittiler. Zeynep, nasılsa Lülüyü Abdullah ile tanıştırmıştı. Melikle aralarındaki söz: leylâklar gelince evlenecek; çiçek açtığı vakit onlar birleşeceklerdi. Engin denizlerin hırçınlıkları içinde çırpınan gemiler, her taraftan leylâk tohumları getirdiler. Şu gördüğünüz bir karış toprağı olmayan sahraya o tohumları dikdiler. Binlerce bedevi kum kazdı, toprak ve su taşıdı. Onları yetiştirdi. Tam, leylâkların açma zamanı yaklaştığı bir sırada Dürrüban ağır hastalandı. Leylâğın rengine vurulmuş, bir karasevda hastalığı geçiriyordu. Melik, yedi diyardan doktorlar getirdi. Fakat Lülü iyileşmedi. Leylâklar, mayısın tatlı bir sabahında açmağa başlarken, o da gözlerini, çölün ortasındaki münzevi kulübesinde dünyaya kapattı. Önümüzde bir karasinek gibi gördüğümüz kervan oraya gidiyor işte!... dedi.

Şimdi o kara nokta, gittikçe önümüzde büyüyordu. Yaklaştık. Bir minare gibi yükselen iki çift bükülmüş hurma dalı, ayın ışığında, açılmış bir insan elinin parmaklarına benzeyen, yapraklarının akisleri, altındaki mezara veriyordu. Kervanlar etrafına dizilmiş, develer çökmüş, üzerlerindeki yolcular ellerini semaya açmış, Dürrübanın ruhuna fatihalar yağdırıyorlardı. Yavaş yavaş geçtik.... Sabaha karşı vardığımız köyde, gündüzün sıcağından sığınmak, dinlenmek için misafir edildiğimiz alçak kulübenin içinde; daldığım derin bir uyku arasında kulağıma bir ses geldi. Bunlar, yine o mahut garas sesleri idi...

Birden uyandım. Yattığım yer yatağında oturarak, içeri loş bir ziya veren pencereden baktığım vakit, dört saat önce Dürrübanın mezarını ziyaret eden Melik Abdullahın kervanı.. halâ yavaş yavaş.. adım adım yoluna devam ediyordu.

Kerim, elindeki sigarasını atarak içeri girdi:

— Bakınız! halâ o kervan yürüyor... dedi.

Halâ o kervan yürüyordu. Üzerinden tamamen yirmi beş sene geçmiş olduğu halde, halâ hayalimde bu efsanevî gecenin hatıraları canlanıyor, kendi kendime:

— Acaba halâ o kervan yürüyor mu?... diye düşünüyorum.

DİKENLİ ÇİT

— *Başı 15 inci sayfada* —

Vücutlarımız yanyana, ayaklarımızın adımları bir, yürüyoruz.

Deniz halâ akıyor gibi. Karşı kıyıların sisi açılmış.

Ustamın bir kolu omuzumda; onun sıcaklığını duyuyordum.

Yol boyunca kimseler yok. Soldaki evlerin panjurları kapalı. Burası ıssız bir yurt galiba.

Kendi kendimize, yapyalnız, güneş altında rüzgârın serin koynunda yürümek ne güzel...

— Çok uzaklara gitsek; yorulmazsın değil mi Aylâ nine ?

— Yürüdüğümü anlamıyorum ki, uçuyor gibiyim ustacığım...

— Öyleyse yürüyelim Aylâ...

*
* *

Uzun uzun yürüdük. Uzun uzun döndük. Karnımız acıkmıştı. İstekle yemek yedik.

Camlardan içeri dolan güneş ısınmıştı. Hasır koltuklara yaslanarak, suların sesini dinldik. Deniz köpüklenmişti. Dalgacıkların serpintileri camlara çarpıyor, bir musiki yaratıyordu.

Ustamla, biribirini seven iki insanın konuşacağı şeyleri konuştuk.

Yavaş yavaş güneşli gök bulutlanmağa başladı. Beyaz bulutların rengi karardı. Camlara vuran serpintiler çoğaldı. Rüzgârın esişi sertleşti. Ve tek tek danelerle yağmur başladı.

— Nasıl gideceğiz ustacığım ?

— Gitmek mi istiyorsun ?

— Geç kalırsam merak ederler. Ben senin gibi, bağsız adam değilim.

Ustam güldü :

— Beni, bağsız sanışın, öyle hoşuma gidiyor ki Aylâ...

— Senin de bir bağın mı var ustacığım ?

Ustam, gözlerime tuhaf tuhaf baktı :

— Benim senden başka, hiç bir yere bağım, bağlılığım yok.

— Sahi mi ustacığım ? Buna inanayım mı ?

İnanayım mı derken, ona bütün yüreğimle inanıyorum.

— İnan Aylâ nine, inanmak ta aldanmak gibi avutucu ve güzel bir şeydir.

Ustam ne demek istiyordu? Onun sesi, içimde bir köşeyi sızlatıyor. Niçin bu sızıltıyı duyuyorum?

— Bazan ne tuhaf sözler söylüyorsun ustacığım. Niçin olduğunu bilmiyorum fakat, içim sızlıyor.

— Aylâ nine, sen içli ve can bir çocuksun; ve hiç birşey için, hatta benim için bile yüreğin sızlamasın. Sade güzel ve iyi duyguların olsun, aydınlığa, güneşli göklere bak. Karanlık ve iç ağrıları seni yoramasın Aylâ nine. Dünyada en güzel ve en kötü günler bile unutulur.

— Neler söylüyorsun ustacığım ?

— Saçmalıyorum Aylâ nine. Sen, benim saçma sözlerime de aldırma. Kaşlarının arası çizgilenmesin, gözlerin bulutlanmasın, dudakların gülüşsüz kalmasın...

— Hiç birşey anlamıyorum. Sen bu gün ne tuhafsın...

— Aylâ ninem, can çocuğum, seni merak ederler gidelim.

Ustam, hızla yanımdan ayrılarak, gazinonun iç tarafına gitti. Biraz sonra yanıma döndü :

— Burasını sevdin mi Aylâ ?

— Sevdim.

— Öyle ise her zaman, seninle buraya geliriz.

— Olur ustacığım.

Kolunu belime doladı. Beni sürükler gibi dışarı çıkardı.

İri ve sert damlalarla yağmur yağıyor.

— Islanmamak için koşacağız Aylâ nine...

Koşuyorduk. Ortalık birdenbire kararıvermişti.

— Yoruluyor musun ?

— Hayır...

Sıkı bir koşudan sonra, çarşı içine girdik. Dükkânların lâmbaları yanmış. İskele sokağında büyük bir otobüs duruyor. Otobüse aynı koşuyla yaklaştık. Ustam kapıyı açtı. Kolumdan tutarak bana yardım etti. İçeri girmiştim. Kendisi de arkamdan geldi.

Otobüsün baş tarafında, küçük bir ampûl yanıyor. Yan yana oturduk. Başımı onun omuzuna dayadım. Gözlerimi kapadım.

Yağmur camlara vuruyor. Dükkâncılar karşıdan karşıya konuşuyorlar galiba, seslerini duyuyorum.

Burası hiç tanımadığım bir yer gibi... Yüreğimi dolduran duygular da böyle. Ne olduklarını bilmiyorum. Sevinç, korku, örperti, sevgi... karşık, çapraşık hisler...

— Aylâ nine.

— Ustacığım.

— Burada yalnızız. Bana dün geceki şarkıyı söylesene..

Başım onun göğsünde. İstediği şarkıyı söylemeğe başladım. Ustam da yavaş sesle bana uyuyordu.

Sesimiz biribirine karışıyor, duygularımız biribirine karışıyordu.

Otobüs kapısı açılmıştı. Sustuk içeri iki kişi girdi. Önümüzdeki sıraya oturdular.

Kapıyı açık bırakmışlardı. Toprak kokulu serin hava, otobüsün ılık havasını dağıttı. Titriyordum. Ustama büsbütün sokuldum. Onun omzumdaki kolu, beni kendine doğru çekti.

Birkerecik, dört yanımı insanları, gözleri unutarak, ustamın göğsünde uyuyabilsem. Kimbilir ne kadar mesut olacağım ? Kimbilir ne güzel rüyalar göreceğim ?..

Otobüsün boş sıraları yavaş yavaş doluyordu. Kirpiklerimin arasından görüyorum, ön tarafdaki cam bölmenin ardında, şoför mevkiine bir adam oturdu. Korna çalmağa başladı.

Kornanın sesi müşterileri çağırmış, boş iki iskemle dolmuştu.

Motör hırıldadı. Otobüs yerinden oynayarak tekerlekleri üzerinde kaymağa başladı.

Dükkânlar, yol, aydınlık ardımızda kalmıştı. Uzak aralarla, yola küçük ışıklar serpen, lâmbaların altında gidiyoruz.

Başım ustamın göğsünde.. ne rahat ve mes'ut.

Parkeler tükendi. Sarsıntı küçüldü. Otobüsün lâmbaları, karanlık asfaltı titrete titrete ışıklandırıyor.

Dört yanımı unutmuşum. Kendimi ustamla...

(Arkası var)

ÇOCUKLARINIZI, UNUTMAYINIZ !

Değişik havaların zararlı tesirine karşı deri korunmak ister. Bunun için en iyi tarz, akşamları yatmadan önce ve sabahları deriyi NİVEA ile iyice uvmaktır. Deri yumuşak ve gergin kalır.

No. 34 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 34

Receple Refik günün meseleleri ve bilhassa kendilerini alâkadar eden işleri görüşüyorlardı. Bir ara Refik sordu :

— . . . . hakkında ne düşünüyorsun ?

Recep :

— Daha iyice tetkik edemedim; cevabını verdi .

Mevzubahs meselenin ne olduğunu yukarıdaki resimlerin ilk harfleri aydınlatmaktadır.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: İpekli pijamalık kumaş; ikinciye: Şık bir deniz mayosu; üçüncüye: Yazlık ayakkabı; dördüncüye: Plâj şemsiyesi; 5 - 25 inciye: Yüz kuruşluk birer kitap; 26 - 35 inciye: Necip kremi, pomadı, kumaş yaması, rimel; 36 - 60 ıncıya elli kuruşluk birer kitap; 61 - 100 üncüye: Güzeller albümü.

---

32 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu TÜRK KUŞU dur.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

10 Gümüş lira: Balıkesir hastahane mahallesi, İhlâs sokak No. 39 da Şadan Tüzün. **5 Gümüş lira:** Erzincan Kemahlı Bay Nail Özgür ticarethanesinde Mehmet Sıtkı Özgür. **1 Gümüş lira:** İstanbul Kadıköy, Kaya Uçuk. İstanbul Kadıköy Modada Acaryan apartmanı 1 inci kat Afif Yesari. İstanbul Anadoluhisarı Pazar sokağı No. 26 Mürşide. İstanbul Haydarpaşa erkek öğretmen okulu No. 82 Remzi Öztürk. Ankara Cebeci Tarakçılar sokağı No. 127 de Nüveyde Kırcalı. İzmir Güzelyalı, Şemsiefendi sokağı No. 73 Fahire Çakır. Fethiye Maden işletme şirketi ambar kâtibi Mürtaza Derviş. Keşan Cumuriyet tuhafiye ticarethanesi sahibi oğlu Özer Yaman.

Yüz kuruşluk kitap: Mardin Ayinkaflı İbrahim oğlu Abdürrezzak Aysan. Giresun Av vergileri memuru Bay Ali elile Kemal Akdeniz. Urla (İzmir) öğretmen Kubilây. İzmir Birincibeyler sokağı 61 No. lı aile evinde Şevket. Ankara P. T. T. umum müdürlüğü evrak memurlarından Niyazi vasıtasile Z. Aylâ. Sıvas 34. A. Bl. 1 de Tokatlı Ömer oğlu bedel eri Mustafa. Erzurum Yenikapı Aliravi caddesi No. 14 Enis. İzmir karşıyaka İstasyon caddesi No. 33 M. Cemal. Bursa Tarım okulu 293 T. Sümer. Ankara Kınacı han 17 numara Suphi Sayın. Zile Orta mahalle No. 1 evde Sevim Soydan. Nazilli Mehmet Nedim kâtibi elile Kemalettin Kuyucak. ırıkkale-süel ertik lisesi 48 numaralı Rahmi. Bursa Delikfırın Ebişahme caddesi No 16 evde Nüzhet Çarkaç. Ayvalık Gümrük caddesi No. 14 Ahmet Cemil Erener. Kütahya İstihkâm taburu yarsubay Fuat. Rize Sadettin Türüt kızkardeşi Sadiye. İzmir İkincibeyler sokağı No. 90 avukat Selâhaddin oğlu Fikret Bursa Mesudu Mahremevi mahallesi Havlucu sokak No. 26 Alâeddin Sarman. İzmir Karşıyaka Fahreddinpaşa cad. No 186 Alp.

Halk traş makinesi: İstanbul Yüce Ülkü lisesi 182 Muzaffer Evin. İstanbul Zafer harp gemisi küçük subay Niyazi Büngen.

Dolma kurşunkalem: İstanbul Fatih Sinanağa, İmaret sokak No. 36 Hicriye Çiçek. İstanbul Aksaray Cerrahpaşa, Hupyar Güzelsebzeci sokağı No. 7 Fehmiye Haşim Özgür. İstanbul 44 üncü okul 389 Macide. İstanbul Şişli Afitap sok. No. 1 Gönül.

Fotoğraf Albümü: İstanbul Kısıklı Mareşal Etem köşkü No. 2 Üphet Gökova.

Necipbey kremi: İstanbul Süleymaniye Kirazlımescit sokağı No. 33 Sema. İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret lisesi C. 1 Mihriban Gömüç.

Elli kuruşluk kitap: Denizli Tüccar Kanber Sadık oğlu Ali. Ankara Merkez bankası muhaberat servisinde Haydar Şaner. Konya Muhacirpazarı Abdülaziz sokak No. 15 te Zekiye. Sıvas Sularbaşı mahallesi 43 numara Bulut Üzgün. Ankara İsmetpaşa mahallesinde Balkan sokeğı No. 12/14 M. Altıok. Yalova Sağlık işyarı eşi Feriha Ülke. Ödemiş Müddeiumumi Münip Bayraktar oğlu Selçuk. Samsun Pazar mahallesi Hacımehmetaliağa sokağı No. 8 Zahide Çakın. Elâziz dördüncü umumî müfettişlik memurlarından Yusuf Pazarlı. Urfa Muhabere başçavuşu Hüseyin Güner. Zonguldak Ticaret ve sanayi odası yazıişleri şefi kızı Jale Kıvılcım. Yalvaç Halil Gültekin Karaman. Tekirdağ Peştemalcı Nushatiye sokak No. 7 Cavide Gülerman. Mi âs Bay Ferit Safi kızı Metine. Kayseri Hayat rakı fabrikası Emin. Antalya Maarif dairesi zatişleri kâtibi Osman Yılmaz. Gerede Sıhhat memuru bay Eyüp oğlu Mustafa. Samsun 19 Mayıs mahallesi Çiflik caddesi No. 18 Necati İlçayta. Konya İdman Yurdu Kenan. Keskin tüccardan Bay Halil İbrahim oğlu Ömer.

Bir paket Bozkurt traş bıçağı: İstanbul Yeşilköy itfaiye telefon işyarı Kemal Özcan. İstanbul Fatih posta kutusu 10 Muzaffer. İstanbul Kabataş erkek lisesi 292 Orhan Baykal. İstanbul Hukuk fakültesi Orhan Doğaner.

Yarım düzine kurşunkalem: İstanbul Beşiktaş Ortabahçe Mısırlıoğlu sokak No. 60 öğretmen Lütfü kızı Nermin. İstanbul Kandilli kız lisesi 832 Nihal Eser. İstanbul Hayriye lisesi 633 Handan İlhan. İstanbul Heybeliada sanatoryomu orta kat İsmet Öztim. İstanbul Haydarpaşa askerî hastane ikinci tabibi albay Fahri kızı Türkân.

Güzeller albümü: İzmir üçüncü noter memurlarından Rauf Giray. Denizli Kışla caddesi 132 numarada Leman Berkman. İzmir İkinci karantine, Mısırlı caddesi 263 Talât. Mersin Fabrikalar caddesi kalaycı A. Köktürk. Antalya Emniyet müdürlüğünde polis memuru Ali Aslan. Elmalı malmüdürü oğlu Mahir Teker. Sıvas Posta müvezzii bay Cemal vasıtasile Hüsniye Sıtkı. Kayseri Kiçikapı caddesi 30 numarada Fahriye Köprülü. Eskişehir hava okulunda teğmen Şadi kardeşi İlhan. Eskişehir hava okulunda yüzbaşı E. Ergintav oğlu Cengiz Ergintav. Samsun Yenikırbaç mahallesi, Semsi sokak No. 12 Cihat Koray. Mersin Şimendifer komisyon ve ticaretevi Rasım Tümer. Siirt posta telgraf telefon memuru Muhiddin Altın kardeşi Sezai Altın. Diyarbekir Mütekait posta müdürü bay Vasfi oğlu Servet. Bursa İpekiş büküm dairesinde bay Raif vasıtasile Zehra. Samsun Ziraat bankası memurlarından Bedi Nazlı. Ankara Divanı muhasebat mürakiplerinden Tevfik Başar oğlu İlhan Başar. Soma Musahoca öğretmeni Şerefeddin Öz. İzmir Karşıyaka, Baynuh sokak No. 1 Nermin Şen. Çorlu Muhabere Tb. Bl. 3 telsiz Gd. erbaş Hayri Atakan. Bursa Çekirge, mühendis Fevzi kızı Nuşin. Elâziz Kanaat pazarında Cemal Özer. Eskişehir Paşa mahallesi, eskimenzilhane sokak No. 7 Perihan. Takat Nakliye bölük komutanı ön Yzb. Feridun Acundeğer kızı Nermin. Ankara Cebeci askerî hastanesi S. İzer. Kayseri Kolordu Lv. Ks. 3 hesap M. Hayri kızkardeşi Seher Toker. Sıvas Hayri Taceddin Surguçtan Mecit Ateş. Ankara Musabey mahallesi, Karalar sokak No. 11 Cemal. Ankara Genel kurmay piyade ve mt. mf. Şahap Katıkıran. Elâziz Marangoz Hilmi oğlu Halis Erdoğan. Burhaniye Ziraat memuru İ. Ertan oğlu Erkan. Alpullu hastanesinde hemşire Sabihadan Turgut. Ankara Yenişehir, Selânik caddesi 54 numara Nermin Gündiren. Konya Orman müdürü yeğeni Hikmet Erdoğan. Edirne lisede 50 numaralı Cemal. Kastamonu İsfendiyar mahallesi, Tokluduruk sokak No. 6 Tevfik Karakoç. Gölcük Kazan fabrikasında baş kazancı Kadri. İzmir Burnova filiz sokak No. 25 F. Muazzez. Trabzon hususi idare başsekreteri Abbas Günbaş. Sinob Camiikebir mahallesi No. 20 ölü Şükrü kızı Meliha Özsoy. Görele Sakıb Dudu elile Sevinç. Küre (Kastamonu) Hükümet doktoru kızı Sevim.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON„ kreminin "Pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.